

Työtaturmaopas

Mira Järvinen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Työtaturmaopas

Mira Järvinen
Liiketalouden perustutkinto
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2019

Mira Järvinen

Työtapaturmaopas

Vuosi 2019 Sivumäärä 52

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa työtapaturma- ja ammattitautiopus niin kutsuttuna yleisoppaana eri yritysten työntekijöitä varten. Opas on toteutettu ilman toimeksiantajaa. Opas on opinnäytetyön liitteenä ja se on julkinen. Oppaan ensisijaisena tavoitteena oli luoda sen kaltainen työtapaturmaopas, että työntekijät, kenellä ei ole asiantuntemusta käsiteltävästä aiheesta ymmärtävät tapaturman sattuessa, mitkä vahinkotapahtumat katsotaan työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattaviksi ja miten prosessi vakuutusyhtiön kanssa etenee. Oppaan lisäksi työhön kuuluu teoriaosuus.

Työn teoreettinen viitekehys rajattiin koskemaan vahinkotapahtumia, joissa vahingonkärsineelle on myönnetty sairauslomaa enintään 28-päivää. Oppaassa perehdytään tapaturman ja työliikekipeytymisen määritelmään. Ammattitauti- ja eläkeasiat jätetään oppaan ulkopuolelle samoin kuin vahinkoasian käsittely, jossa sairausloma ylittää 28-päivää. Tällöin puhutaan vuosityöansion mukaisesta korvauskäsittelystä. Lähdemateriaaleina käytettiin oikeuskirjallisuutta ja hallituksen esityksiä. Lisäksi työssä hyödynnettiin voimassaolevaa lainsäädäntöä ja oikeustapausesimerkkejä.

Opas laadittiin antamaan työntekijälle tukea siltä varalta, jos työtapaturma sattuu. Oppaan avulla työntekijä voi myös itse halutessaan perehtyä työtapaturmakäsittelyyn etukäteen. Oppaan avulla työntekijä voi pohtia, olisiko hänen vahinkotapahtumansa mahdollisesti korvattavaa työnantajan lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta ja miten vahinkoasian käsittely vakuutusyhtiön kanssa etenee. Oman työkokemuksen perusteella vahingonkärsineellä on usein käsitys, että vahinko on korvattava ihan vain sillä perusteella, että vahinko on sattunut työssä. Tilanne ei kuitenkaan ole tämä vaan työtapaturma- ja ammattitautilaissa on tarkoin määritelty ja annettu vastaus siihen, mikä on tapaturma.

Sähköisessä muodossa oleva opas on hyödyllinen ja ajantasainen ohje työntekijöille tapaturman sattuessa.

Mira Järvinen

A” Guide” for Occupational Accidents

Year 2019

Pages

52

The purpose of this thesis was to provide a "Guide"for employees about occupational accidents.The "Guide"is a so called generic guide without a client. The "Guide"is attached to this thesis and it is public. The primary objective of this "Guide"was to create an occupational accident guide so that employees who don't have the experience or the knowledge about the subject, understand when an accident happens, what to do and also what kind of accidents are occupational accidents by law. This thesis as well as the guide, also has a theory part.

The theoretical framework of the thesis was outlined to particularly cover those accidents where an injured person was given sick leave with a maximum of 28 days. The "Guide"is based on the definition of an occupational accident and work-related pain. Occupational disease and pension cases are left outside the thesis. Accidents that have more than 28 days sick leave are also left outside the thesis. The literary sources where legal literature and government presentations.The thesis also has current and valid legislation within its contents.

The "Guide"was made to support employees at the early point of when an accident happens. Through the help of the "Guide"the employee gets information about the fact that his/her accident is covered by the employer's legal accident insurance. Sometimes having work experience gives the impression that the accident is covered because the accident happened at work. This is not the case, because the work accident law defines and gives an answer to the question, what is a work accident.

The "Guide"is electronic and for that reason is useful and up to date guidance for employees when an accident happens.

Keywords: : Occupational accident, work related pain, Occupational Accidents, Injuries and Diseases Act

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Opinnäytetyön tausta, tarkoitus ja tavoitteet	8
2.1	Opinnäytetyön tausta	8
2.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	8
3	Opinnäytetyön tietoperusta	9
3.1	Oikeusteoria	9
3.2	Lainopillinen tutkimusmenetelmä	10
3.3	Toiminnallinen tutkimus	11
3.4	Oikeusmuotoilu	11
3.5	Tutkimusmenetelmät opinnäytetyön kannalta	12
4	Lainsäädäntö	12
4.1	Työtapaturma- ja ammattitautilaki	13
4.2	Laki tulotietojärjestelmästä	13
4.3	Tulorekisterin vaikutukset työtapaturmakäsittelyssä	14
5	Vahingonkorvausoikeus ja vakuutus	14
5.1	Vakuutussopimuslaista	15
6	Työtapaturma	16
6.1	Lakisääteinen vakuutus työnantajan velvollisuutena	16
6.2	Työtapaturman käsite	17
6.3	Työtapaturma, työliikekipeytyminen vai ammattitauti	18
6.4	Korvaukset	19
6.5	Muutoksenhakuoikeus	20
6.6	Tapaturma-asiain korvauslautakunta (Tako)	21
7	Syy-yhteyden vaatimus	22
7.1	Lääketieteellinen syy-yhteys	23
8	Korvausasian vireilletulo vakuutusyhtiössä	24
8.1	Korvausasian vireilletulo	24
8.2	Korvausasian vireille tulosta ilmoittaminen vahingonkärsineelle	25
9	Oikeustapaukset	25
10	Tilastotietoa	32
11	Työtapaturmaopas ja analysointi	34
	Lähteet	36
	Taulukot	38
	Liitteet	39

Laki- ja lyhenneluettelo

Dnro	Diaarinumero
HE	Hallituksen esitys
HL	Hallintolaki
KKO	Korkein oikeus
Tako	Tapaturma-asiain korvauslautakunta
Tamla	Tapaturma-asiain muutoksenhakulautakunta
TyTAL	Työtapaturma- ja ammattitautilaki
VakL	Vakuutusopimuslaki

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena oli tuottaa yleisluontoinen työtapaturmaopas eri yritysten työntekijöitä ajatellen. Oppaan ideana on selittää työtapaturman määrittelystä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan, sekä prosessista vakuutusyhtiön kanssa selkokielellä. Tätä varten hyödynnetään oikeusmuotoilua. Oikeusmuotoilun avulla pyritään luomaan oikeudellisista teksteistä helpompilukuisia, jotta henkilöt, kenellä ei ole asiantuntemusta käsiteltävästä aiheesta ymmärtävät kuitenkin käsiteltävänä olevan asian sisällön. Tässä yhteydessä siis työtapaturman määritelmän ja prosessin vakuutusyhtiön kanssa.¹

Valitsin opinnäytetyöni aiheen elävästä elämästä, koska aihe saattaa olla ajankohtainen useimmille meistä jossakin kohtaa elämää. Tapaturman sattuessa tietotaito työtapaturman määritelmästä, prosessista ja mahdollisista korvauksista lisää työntekijän ymmärrystä asian käsittelystä. Työskentelen vakuutusyhtiö x:ssä työtapaturmakorvauspalvelussa ja usein vahingonkäräsiineellä on käsitys, että vahinkotapahtuma on korvattava vain jo sillä perusteella, että vahinko on sattunut työpaikalla.

Tapaturmalla tarkoitetaan lain mukaan vahinkotapahtumaa, joka johtuu ulkoisesta tekijästä ja on äkillistä ja odottamatonta. Vahinkotapahtumasta tulee aiheutua myös vahingonkäräsiijälle vamma tai sairaus. Tapaturma katsotaan työtapaturmaksi, kun vahinko sattuu edellä mainitun lisäksi työssä, työntekopaikan alueella, asunnon ja työpaikan välisellä matkalla tai laissa erikseen määritellyissä olosuhteissa.²

Suomessa työntekijän asema on turvattu työtapaturmien varalta pakollisella työtapaturmavakuutuksella työnantajan toimesta.³

---

¹ Hagan, M. Law by design, 2017.

² Työl 17 § & 20 §

³ HE 277/2014, 39.

2 Opinnäytetyön tausta, tarkoitus ja tavoitteet

Seuraavissa kappaleissa esitellään lukijalle opinnäytetyön tausta, tarkoitus ja tavoitteet. Kappaleissa selvennetään työtapaturmaoppaan hyötyjä työntekijöiden kannalta.

2.1 Opinnäytetyön tausta

Työskentelen vakuutusyhtiö x:ssä työtapaturmakorvauspalvelussa. Asiakkaalla käsittelijän näkökulmasta tarkoitetaan vahingonkärsintää. Hyvin usein asiakkailla on sellainen käsitys, että vahinko on työtapaturma, koska vahinko on sattunut työpaikalla. Tähän väärinkäsitykseen halusin työtapaturmaoppaan avulla puuttua ja saattaa asiakkaiden tietoon heti vahingon sattuessa oikeaoppista tietoa. Oppaan avulla vahingonkärsinyt pystyy myös halutessaan perehtymään työtapaturmakäsittelyyn etukäteen. Vahingonkärsinyt myös mahdollisesti välttyy siltä ajatukselta, että hänen vahinkoasiansa automaattisesti korvataan työnantajan lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta. Suinkaan kaikki työpaikalla sattuneet vahinkotapahtumat eivät ole työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla katsottavissa korvattaviksi vahinkotapahtumiksi.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä työtapaturmaopas siten, että työtapaturmiin liittyvästä teoriasta saatiin koottua oikeusmuotoilun avulla helppolukuinen ja ymmärrettävä työtapaturmaopas työntekijöitä varten. Vahingonkärsinyt saisi tukea työtapaturmaoppaasta vahingon sattuessa ja voisi halutessaan perehtyä työtapaturma asioihin etukäteen opasta lukemalla.

Vahingonkärsineillä on usein sellainen käsitys, että kaikki vahingot, jotka sattuvat työpaikalla ovat korvattavia työnantajan lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta. Näin ei kuitenkaan ole, sillä työtapaturma- ja ammattitautilaissa määritetään, mikä on tapaturma.

Kun työpaikoilla olisi esimerkiksi tulostettu versio tapaturmaoppaasta työntekijöiden saatavilla, voisi kiinnostus työtapaturma-asioita kohtaan nousta työntekijöiden keskuudessa. Opas kehittää työelämää, koska se antaa työntekijöille mahdollisuuden tutustua tapaturma-asioihin

helposti ymmärrettävän tekstin muodossa ilman perinteistä lakitestiä. Tekstiä, jota voi olla vaikea ymmärtää ilman asiantuntemusta aiheesta.

3 Opinnäytetyön tietoperusta

Opinnäytetyö on toteutettu hyödyntäen erilaisia tutkimusmenetelmiä. Opinnäytetyönä toteutettiin työtapaturmaopas työntekijöitä varten, joten tältä osin opinnäytetyö on toiminnallinen. Toiminnallisuuden osalta opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa selkokielineen työtapaturmaopas työntekijöille. Tapaturman sattuessa työntekijä saisi oppaasta apua tapaturman määrittämisen perusteisiin ja siihen, miten vahinkoasian käsittely vakuutusyhtiön kanssa etenee. Työtapaturmaopas on koottu oikeusmuotoilua hyödyntäen.

Opinnäytetyössä hyödynnetään lisäksi lainopillista tutkimusmenetelmää, koska työtapaturmaoppaan teoriaperusta pohjautuu työtapaturma- ja ammattitautilain tulkintaan ja niihin hallituksen esityksiin, jotka tukevat tätä lakia. Merkittävänä oikeudellisina lähteinä käytetään työtapaturma- ja ammattitautilakia, lain esitöitä ja oikeustapauksia.

3.1 Oikeusteoria

Oikeusteorian tutkimuskohteena ovat oikeuden ja oikeustieteen yleiset kysymykset. Se käsittelee kaikille oikeudenaloille yhteisiä käsitteitä, periaatteita, sekä voimassa olevaa oikeutta kokonaisuudessaan. Ydinalueen muodostavat oikeuslähdeoppi, oikeuden tulkinta-, soveltamis- ja argumentaatioteoriat, oikeusnormiteoria, oikeuden pätevyysteoriat, oikeustieteen epistemologia ja metodologia. Tehtävänä on rakentaa hyvän oikeudellisen perustelun malli, sen sijaan, että vain kuvailtaisiin lainopin tulkintatapoja. Oikeusteoriaan kuuluu myös määrätyn oikeustyyppin - esimerkiksi moderni länsimaisten demokratioiden oikeus - olemuksen ja sen peruspiirteiden jäsentäminen ja tulkinta. Oikeusteorian tehtävänä on usein pidetty lainopin ja juristien käytännön tarpeiden palvelemista, sillä oikeusteoria antaa oikeustieteilijöille kokonaiskuvan oikeudesta, sen keskeisistä käsitteellisistä, normatiivisista ja metodisista elementeistä, jotka ovat edellytys oikeuden ymmärrykselle. ⁴

---

⁴ Aarnio 1978, 19 & Aarnio 1997, 49.

3.2 Lainopillinen tutkimusmenetelmä

Lainoppi eli oikeusdogmatiikka tutkii voimassaolevaa oikeutta ja selvittää voimassaolevien oikeusnormien sisältöä. Lainoppi tutkii siis sitä, mikä on voimassaolevaa oikeutta ja mikä merkitys laista ja muista oikeuslähteistä löytyvillä materiaaleilla on. Lainopin tutkimuskohteena ovat oikeusnormit ja sen materiaalina oikeusnormilauseet. Tarkoituksena on selvittää oikeusnormilausekkeen sisältöä. Lainsäätäjän tuottamat oikeusnormit muodostavat materiaalin, jota lainoppi pyrkii järjestämään ja tämän pohjalta rakentamaan yhtenäistä ja johdonmukaista oikeusjärjestelmää.⁵ Kun täsmennetään oikeusnormin käsitettä, voidaan sanoa, että oikeusnormi koostuu ilmaisusta ja sisällöstä eli oikeusnormilauseesta ja ajatussisällöstä. Nämä yhdessä muodostavat käsitteen oikeusnormi.⁶

Lainopillista tutkimusta suunniteltaessa tulee pohtia mitä oikeustieteillä halutaan tutkia. Tämän pohdinnan perusteella valitaan tutkimuksen metodi ja aihe. Aiheen tulee liittyä oikeusnormeihin tai oikeudelliseen ajatteluun, jotka ovat tutkimuksen kannalta relevantteja.⁷

Tulkintaa on pidetty yhtenä lainopin ulottuvuutena. Tulkintalainoppia on yleensä kutsuttu käytännölliseksi lainopiksi. Myös oikeusperiaatteiden punninta ja tasapainottaminen kuuluvat ensisijaisesti käytännölliseen lainoppiin. Järjestelmällisyyttä teoreettisena ulottuvuutena on puolestaan kutsuttu teoreettiseksi lainopiksi. Käytännöllinen ja teoreettinen lainoppi eivät kuitenkaan ole toisistaan irrallisia lainoppeja vaan nimenomaisesti vuorovaikutussuhteessa toisiinsa.⁸

Lainoppi osallistuu keskusteluun voimassaolevasta oikeudesta ja sen tuottamilla tulkintakannanotoilla ja systematisoinneilla on asema oikeuslähdeopissa. Lainopin tulkintatoiminta muistuttaa tuomioistuinten tulkinta- ja ratkaisutoimintaa, mutta myös osittain eroaa siitä. Lainopin tulkintakannanottoja ja niiden perusteluja arvioidaan tieteen kriteerein.

Tuomioistuimilla on ratkaisupakko, mitä lainoppineella ei ole. Lisäksi tuomioistuin, joka painottaa soveltamista, tulkitsee oikeusnormeja korostetusti tapauksen erityispiirteistä lähtien, kun taas oikeustieteen tulkinta suuntautuu oikeusjärjestelmään ja sen systemaattisiin piirteisiin.

---

⁵ Hirvonen 2011, 36.

⁶ Aarnio 1978, 64.

⁷ Husa, Mutanen & Pohjolainen 2008, 17-18

⁸ Aarnio 1997, 37.

Lainoppineet osallistuvat aktiivisesti lainvalmisteluun sen eri vaiheissa, joten lainoppi palvelee siten oikeudellisia käytäntöjä. Lainoppi kuin oikeustieteet kokonaisuudessaan ovat tiedettä, eikä tieteellisyyden kriteereistä tule antaa periksi käytännön palvelutehtävässä. Oikeustieteen piirissä voidaan siten perustellusti tuottaa myös sellaista tietoa oikeudesta, joka ei millään tavoin palvele oikeudellisia käytäntöjä.⁹

Oikeuslähteet ja metodit (tulkinta- ja ratkaisunormit sekä oikeuslähdeoppi oikeuslähteiden käytöstä) ovat ennalta annettuja ja velvoittavat lainoppinutta tulkintatyössä. Tulkinta ei ole oikeudellista tulkintaa, jos siinä ei ole käytetty oikeuslähdetä hyväksi tai jos siinä on sivuutettu kaikki tulkintaa ohjaavat säännöt ja periaatteet.¹⁰

3.3 Toiminnallinen tutkimus

Toiminnallisen opinnäytetyön pyrkimyksenä on ohjeistaa, opastaa, järjestää ja järkeistää käytännön toimintaa. Toiminnallinen opinnäytetyö on esimerkiksi ammattikäyttöön suunniteltu opastus tai ohjeistus, kuten esimerkiksi perehdytysopas. Se voi olla myös tapahtuman järjestäminen riippuen koulutusalaista. Toiminnallisen opinnäytetyön olisi hyvä olla käytännönläheisesti työelämään liittyvä. Se tulisi toteuttaa tutkimuksellisella asenteella. Työelämästä tullut opinnäytetyöaihe voi myös kasvattaa ammatillisesti.¹¹

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on yhdistää teoreettinen, toiminnallinen ja tutkimuksellinen osuus sekä raportointi. Toiminnallinen osuus tuo esiin ammatillisuuden, teoreettinen ammatillisen tiedon ja raportointi viestintätaidon. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkiva osuus on yleensä jokin kehittämistyö, projektityö tai muu toiminnallinen työ, jonka tuloksena syntyy tuote tai tuotos. Tämän opinnäytetyön toiminnallisena tuloksena syntynyt tuotos on työtapaturmaopas.¹²

3.4 Oikeusmuotoilu

---

⁹ Tolonen 2003, 133.

¹⁰ Aarnio 1989, 195.

¹¹ Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.

¹² Vilkkä & Airaksinen 2003, 2-3.

Oikeusmuotoilun tarkoituksena on saattaa oikeudelliset tekstit ja palvelut enemmän käyttäjätavallisemmiksi. Juridiikan osalta tämä tarkoittaa sitä, että juridisista teksteistä luodaan asiakkaille helpompi selkoisia.¹³ Oikeusmuotoilu on tapa määrittää ja luoda oikeudellisia tekstejä sillä ajatuksella, että sellaiset ihmiset, kenellä ei ole asiantuntemusta käsiteltävästä aiheesta, ymmärtävät sen sisällön.¹⁴ Juridiikasta puuttuu käytettävyys ja asiakaslähtöisyys. Juristien laatimat tekstit on tarkoitettu nimenomaisesti juristien käyttöön. Tästä syystä oikeusmuotoilu muuttaa myös juridiikkaa. Muotoilun on ennen kaikkea tarkoitus olla käyttäjäystävällistä ja yksinkertaisimmillaan tuottaa näkyviä muutoksia, kuten asiakirjojen selkeää kieltä.¹⁵ Muotoilun avulla luodaan sellaisia tuotteita, joita asiakkaat osaavat ja haluavatkin käyttää.

3.5 Tutkimusmenetelmät opinnäytetyön kannalta

Opinnäytetyö on osaksi toiminnallinen, koska toteutettu tuotos on työtapaturmaopas työntekijöille. Käsiteltävä aihe liittyy lainoppeihin ja tulkintoihin, sekä työtapaturma- ja ammattitautilakiin, joten tutkimusmenetelmien osalta käytettäväksi tuli myös lainopillinen tutkimusmenetelmä, sekä oikeusmuotoilu. Oikeusmuotoilun avulla helpotetaan juridisten tekstien ymmärrettävyyttä oppaassa, jotta käsiteltävä aihe tulee kerrotuksi mahdollisimman selkeällä kielellä.

4 Lainsäädäntö

Seuraavissa luvuissa käydään läpi opinnäytetyön kannalta olennaisten lakien sisältöä. Oppaan kannalta olennaisin lainsäädäntö on työtapaturma- ja ammattitautilaki. Suomen säädöskoelma ja Finlands författningssamling (finlex) löytyvät sähköisessä muodossa internetissä Valtion säädöstietopankissa. Lainsäädäntö löytyy pääosin Finlexin lainsäädäntöosiosta.¹⁶

---

¹³ Hagan, M. Law by design, 2017.

¹⁴ Legal Tech Lab

¹⁵ Kronström 2016.

¹⁶ Husa, Mutanen & Pohjolainen 2008, 36.

4.1 Työtapaturma- ja ammattitautilaki

Työtapaturmista säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Uusi työtapaturma- ja ammattitautilaki astui voimaan 1.1.2016 ja korvasi näin ollen vanhan tapaturmavakuutuslain. Hallituksen esityksessä 277/2014 ehdotettiin säädettäväksi uusi työtapaturma- ja ammattitautilaki vastaamaan työelämän muuttuneita olosuhteita. Lain sanamuotoja täsmennettiin ja selkeytettiin ja lisäksi oikeuskäytännön ja korvauskäytännön tulkintoja ja periaatteita kirjattiin lakiin. Laista käy edellä olevan vuoksi ilmi yksilön oikeudet ja velvollisuudet.¹⁷ Laissa säädetään työntekijän oikeudesta korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta, sekä yrittäjän oikeudesta vakuuttaa itsensä työtapaturman ja ammattitaudin varalta.¹⁸

4.2 Laki tulotietojärjestelmästä

Laissa tulotietojärjestelmästä säädetään työnantajia ja muita suorituksen maksajia sekä tiedon käyttäjiä palvelevasta valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä velvollisuudesta käyttää tulotietojärjestelmää lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tulotietojen ja muihin niihin liittyvien tietojen antamiseen.

Tulotietojärjestelmän avulla vastaanotetaan ja talletetaan työnantajien ja muiden laissa tarkoitettujen tahojen antamia tietoja sekä välitetään niitä tietojen saantiin oikeutetuille viranomaisille ja muille tahoille suoritusten maksajien lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi sekä tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi.

Tulorekisterin tiedot jakautuvat sellaisiin tietoihin, jotka esimerkiksi työnantaja tai on aina velvollinen ilmoittamaan, ja sellaisiin tietoihin, joiden antaminen tulorekisterin kautta on vapaaehtoista. Pakollisen ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot vastaavat niitä tietoja, jotka suorituksen maksaja on nykyisin velvollinen antamaan Verohallinnolle, eläkelaitokselle, tapaturma- ja ammattitautivakuuttamista harjoittavalle vakuutusyhtiölle ja työttömyysvakuutusrahastolle vuosittaisina niin sanottuina vuosi-ilmoitustietoina. Ilmoittaminen tulorekisteriin korvaisi näitä tietoja koskevat nykyiset vuosi-ilmoitukset ja muut tiedonantovelvoitteet tulorekisterin piiriin kuuluvien tietojen osalta. Vapaaehtoisesti tulorekisteriin ilmoitettavat tiedot ovat täydentäviä työsuhteeseen tai muuhun palvelus- tai

---

¹⁷ HE 277/2014, 1.

¹⁸ Tytal 1 §

toimeksiantosuhteeseen liittyviä tietoja, jotka suorituksen maksaja on muun lain nojalla velvollinen antamaan tiedon käyttäjille, ja jotka ovat tarpeellisia tiedon käyttäjien ehdotetussa laissa mainittujen tehtävien hoitamisessa.¹⁹

4.3 Tulorekisterin vaikutukset työtapaturmakäsittelyssä

Hallituksen esitys 87/2018 koskee tulorekisterin tuomia muutoksia työtapaturma- ja ammattitautilakiin. Työtapaturma- ja ammattitautilakia muutetaan siten, että 28 päivän ajalta maksettava päiväraha määritettäessä työansioita ei enää oteta huomioon päivän tarkkuudella vahinkotapahtumasta taaksepäin. Tällä tavoin tieto vahingoittuneen työansioista saadaan tulorekisteristä. Lait ovat tulleet voimaan vuoden 2019 alusta, mutta työtapaturma- ja ammattitautilain osalta muutokset on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2020.

Työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla maksettavat ansionmenetyskorvaukset määräytyvät vahingoittuneen työansioden perusteella. Vahinkotapahtuman jälkeen 28 päivän ajan maksettava päiväraha on pääsäännön mukaan työnantajan maksaman sairausloma-ajan palkan suuruinen. Jos työnantaja ei ole maksanut palkkaa tai sairausajan palkkaa on maksettu jostain syystä vain osa palkasta, päiväraha määrätään sen työansion mukaan, joka vahingoittuneella on ollut vahinkopäivää edeltävän 28 päivän aikana. Mikäli työsuhde on lyhyempi kuin 28-päivää, määritetään päiväraha palkkaperusteella.

Tulorekisteristä työansiot ilmenevät palkanmaksukausittain. Jotta tulorekisteriä voitaisiin hyödyntää päivärahan määrittämisessä vahinkotapahtumaa edeltävän ajan työansioden perusteella, työtapaturma- ja ammattitautilakia muutetaan niin, että työansiot otetaan huomioon palkanmaksukausittaisina. Käytännössä työnantaja useimmiten laskee nykyisinkin 28 päivän ansion palkanmaksukauden ansioiden perusteella.²⁰

5 Vahingonkorvausoikeus ja vakuutus

Vahingonkorvausoikeuden kehittyminen on Pohjoismaissa perustunut vahingonkorvausoikeuden ja vakuutusosoikeuden väliseen riippuvuuteen. Vakuutusosoikeuden merkityksen

¹⁹ HE 134/2017, 1, 73, 149.

²⁰ HE 87/2018, 1-6.

ymmärtämiseksi on kiinnitettävä huomioita kahteen asiaan. Ensinnäkin vahingonkorvaukseen velvoittava säännös on vahingonkärsijän kannalta merkityksetön, jos hän menettelyn monimutkaisuuden vuoksi vaivoin voi saada korvausta tai korvausvelvollinen maksukyvyttömyyden vuoksi jää kokonaan ilman korvausta. Toiseksi täytyy huomata se, ettei korvauksen maksaminen poista vahinkoa vaan siirtää sen taloudelliset haittavaikutukset maksajan kannettavaksi ja aiheuttaa tälle vahingon. Vakuutus tarjoaa ratkaisun näihin epäkohtiin. Vakuutusyhtiö suorittaa korvauksen, jos se on korvausvelvollinen.²¹ Vakuutustoiminta luo yhteiskuntaan taloudellista turvaa. Vakuutuksen ottanut henkilö voi vakuutuksella turvata asemaansa, jolloin hän saa vakuutuksen kattaman haitan tai vahingon sattuesssa siitä korvauksen. Vakuutuksella voi siirtää vakuutusyhtiön kannettavaksi sellaisen vahinkoriskin, joka muutoin saattaisi olennaisesti vaikuttaa henkilön taloudelliseen asemaan.²²

Vahinkojen korvaaminen ei perustu yksinomaan - eikä aina edes olennaiselta osalta vahingonkorvauslainsäädännöksiin. Vahinkojen korvaaminen on kehittynyt lähinnä siten, että tavallisimpien vahinkojen korvaamiseen on syntynyt erillisiä korvausjärjestelmiä, joiden keskeisenä osana on vakuutusturva tai yhteiskunnan tuki.²³

5.1 Vakuutussopimuslaista

Vakuutussopimuslain soveltamisesta säädetään lain 1 §:ssä. Tätä lakia sovelletaan muuhun kuin lakisääteiseen vakuutukseen.²⁴ Lakisääteisillä vakuutuksilla tarkoitetaan niitä vakuutuksia, joiden sisällöstä on säädetty lailla. Tämän takia esimerkiksi työtapaturmakäsittelyssä ei sovelleta vakuutussopimuslakia vaan kyseeseen tulee työtapaturma- ja ammattitautilaki.

Vakuutus on perinteisesti kuvattu sellaiseksi sopimukseksi, jolla vakuutuksenantaja ottaa vakuutuksenottajan maksamaa vakuutusmaksua vastaan kantaakseen sopimuksessa määritellyn riskin. Kyseessä on siten vakuutettavan riskin siirtäminen vakuutuksenottajan puolelta vakuutuksenantajan vastattavaksi. Vakuutuksen kohteena on normaalisti epävarma tapahtuma, jonka vuoksi vakuutus otetaan. Käsitteiden mukaan vakuutuksenottajalla tarkoitetaan sitä henkilöä, joka on tehnyt vakuutuksen antajan kanssa vakuutussopimuksen.²⁵

²¹ Ståhlberg & Karhu 2013, 36-38.

²² Hoppu & Hemmo 2006. 3.

²³ Ståhlberg & Karhu 2013, 36-38.

²⁴ VakL 1 §

²⁵ Norio-Timonen 2010, 1-10.

Työtapaturma-asioissa työnantajalla on laissa säädetty velvollisuus ottaa työntekijöilleen tapaturmavakuutus.²⁶

6 Työtapaturma

Tapaturmasta säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Tämä työtapaturma- ja ammattitautilaki tuli voimaan 01.01.2016 ja korvasi näin ollen edellisen tapaturmavakuutuslain. Työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla maksettavat korvaukset ovat ensisijaisia suhteessa muihin lakisääteisiin etuusjärjestelmiin. Ensisijaisuus tarkoittaa, ettei jossakin toisessa laissa määritetty korvaus vähennä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista korvausta. Se, miten tämä korvaus määritetään suhteessa työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen korvaukseen, säännellään muissa etuuslaeissa.²⁷

Seuraavissa kappaleissa perehdytään tarkemmin työtapaturman määritelmään ja vahinkoasiankäsittelyyn.

6.1 Lakisääteinen vakuutus työnantajan velvollisuutena

Tytal 1 luvun 3 §:n mukaan työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä työtapaturman tai ammattitaudin varalta. Vakuuttamisvelvollisuutta ei ole, mikäli työnantajan kalenterivuonna maksetut palkat tai korvaukset ovat yhteensä enintään 1200 euroa.²⁸ Hallituksen esityksessä 277/2014 on selvennetty edellä mainittua euromääräistä rajaa, siten, että euromääräisen rajan on katsottu olevan selkeämpi kuin aikaisempi tapaturmavakuutuslain mukainen 12 päivän säännös. Työpäivien laskemista on pidetty tulkinnanvaraisena ja se on herättänyt jokseenkin epätietoisuutta siitä, milloin vakuuttamisvelvollisuus alkaa. Euromääräisellä perusteella perustellaan selvemmin vakuuttamisvelvollisuuden rajaa. Raja laskettaisiin työnantajakokohtaisesti siten, että työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat laskettaisiin yhteen. Myös jo maksettavaksi sovitut palkat huomioitaisiin, koska vahinkotapahtuma voi satua jo ennen palkanmaksua.²⁹

---

²⁶ Tytal 3 §

²⁷ HE 277/2014, 1 & 65.

²⁸ Tytal 3 §

²⁹ HE 277/2014, 65.

6.2 Työtapaturman käsite

Tapaturman määritelmä löytyy työtapaturma- ja ammattitautilaista ja sen mukaisesti tapaturma on ulkoisentehtäjän aiheuttama, äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka aiheuttaa työntekijälle vamman tai sairauden.³⁰ Jotta kyseessä on työtapaturma, vahinkotapahtuman tulee sattua edellä mainitun lisäksi työssä, työntekopaikan alueella, työntekopaikan alueen ulkopuolella tai muissa erityisissä olosuhteissa.³¹

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työnteon yhteydessä. Työntekijän omat työtehtävät ja työntekemistävät määrittävät tätä. Työnteon yhteydessä tapahtuneella tapaturmalla tarkoitetaan esimerkiksi koneen korjausta tai -asennusta tai tietokoneella työskentelyä ja tässä yhteydessä sattuvaa vahinkoa. Esimerkkejä työnteon yhteydessä sattuneista tapaturmista; Työntekijä kantaa peltiä ja se lipeää viiltäen haavoja sormiin. Työntekijän hanska juuttuu sorviin ja peukalo vääntyy. Työntekijä kompastuu kokouksessa tietokoneen johtoihin, kaatuu ja ottaa kädellä vastaan, ranne murtuu. Työntekoon rinnastuvaa toimintaa on myös työtehtävästä johtuva matkustaminen, jolla tarkoitetaan liikkumista työtehtävän vuoksi. Matka on siis välttämätön, jotta työtehtävä tulee tehdyksi työntekijän toimesta. Tästä esimerkkinä on esimerkiksi tilanne, jossa työntekijä on ajamassa siivouskohteeseen, kun toinen auto ajaa risteyksessä päin punaisia ja törmää työntekijän autoon.

Työntekopaikalla tehdään myös muutakin kuin vain työtehtäviä. Tapaturma voi sattua esimerkiksi ruokailu- tai kahvitauolla. Tällainen työntekopaikan alueella sattunut vahinko katsotaan korvattavaksi, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.³² Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että työntekopaikan alueeseen kuuluvat työntekijöiden käytössä olevat ruokailu-, ja virkistystaukotilat, pukuhuone, peseytymistilat- ja wc. Esimerkki tilanteesta tarkastellaan kuorma-autonkuljettajaa, joka työnsä vuoksi joutuu yöpymään autossaan. Hän on laissa esitetyn tavoin työnsä vuoksi työntekopaikkansa alueella. Säännöstä sovelletaan siten, että kuorma-auton kuljettajan työntekopaikan alueeseen katsotaan kuuluvaksi myös auton välittömässä läheisyydessä oleva alue, esimerkiksi silloin, kun kuljettaja käy taukopaikalla wc:ssä.³³

Työtapaturmaksi katsotaan myös vahinkotapahtumat, jotka sattuvat asunnon ja työpaikan välisellä matkalla, jos tapaturma sattuu matkaan liittyvässä tavanomaisessa toiminnassa ja matka on tavanomainen työssäkäynnistä johtuva matka. Asunnon ja työpaikan väliseen

---

³⁰ Tytal 17 §

³¹ Salo 2015, 53

³² Salo 2015, 53-57.

³³ HE 277/2014, 77.

matkaan katsotaan kuuluvaksi myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon tai esimerkiksi kaupassa käynnin vuoksi. Asunnolla tarkoitetaan pääsääntöisesti työntekijän vakituista asuntoa, mutta myös vapaa-ajan asunnon katsotaan olevan työntekijän asunto. Työpaikalla taas tarkoitetaan vakituista työpaikkaa. Työpaikkaa, jonka työnantaja on osoittanut.³⁴

Oikeuskäytännössä muodostuneen määritelmän mukaan työmatka on se reitti, jota työntekijä käyttää säännöllisesti asunnoltaan työpaikalle. Oikeuskäytännön mukaan työmatka alkaa asunnon ulko-ovelta ja myös päättyy siihen. Tavanomaista on myös tilanne, jossa tielle on juuttunut auto ja tämän auton työntäminen pois tieltä on edellytyksenä oman matkan jatkumiselle. Tavanomaisuutta arvioitaessa huomioidaan kulkuväline, liikenneolosuhteet ja kulku-yhteydet. Porraskäytävä on katsottu myös jo työmatkaksi. Kun työmatka alkaa työntekijän vapaa-ajan asunnolta, katsotaan kyseessä olevan myös tavanomainen työmatka. Tilanne, jossa työntekijä on yöpynyt silloin tällöin tuttavansa luona, eikä tämä asunto sijaitse tavallisen työmatkareitin varrella ja matkalla sieltä työpaikalle sattuu vahinko, tapaturman ei ole katsottu sattuneen matkalla asunnosta työpaikalle.

Poikkeaman aikana sattuneita tapaturmia ei pääsääntöisesti korvata työtapaturmina. Kuitenkin tietyt säännölliset poikkeamat tavanomaiselta työmatkareitiltä kuuluvat vakuutusturvaan. Edellä mainitulla tarkoitetaan sitä, kun työntekijä poikkeaa säännölliseltä työmatkareitiltään viedäkseen lapsensa päivähoittoon tai käy lähikaupassa, on vakuutusturvan katsottu olevan voimassa matkojen aikana, mutta ei hoitopaikan tai kaupan sisätiloissa. Korvaukseen oikeuttaa myös työmatkalla käytettävää autoa tankattaessa tai korjattaessa sattunut tapaturma, kun toiminta on matkan jatkumisen kannalta pakollista. Toiminnan on tullut tapahtua työmatkan aikana. Työmatkaa edeltävänä päivänä työsuhdeauton tankkaamisen yhteydessä sattunut tapaturmaa ei ole korvattu.³⁵

6.3 Työtapaturma, työliikekipeytyminen vai ammattitauti

Työtapaturma- ja ammattitautilain 7 luvun 33 §:n mukaisesti korvataan tapaturman lisäksi lihaksen tai janteen äkillinen kipeytyminen, joka on sattunut työntekijän suorittaessa yksittäistä ja kuormittavaa työliikettä. Kuormittavaksi työliikkeeksi voidaan katsoa esimerkiksi yksittäinen nosto, kun liikkeen aikana esimerkiksi loukkaa selän. Korvaukseen ei oikeuta

---

³⁴ Salo 2015, 58-59.

³⁵ HE 277/2014, 18.

aikaisemman vamman aiheuttama kipeytyminen tai sairaus, eikä sellainen kudonvaurio, joka voi aiheutua ainoastaan tapaturmaisesti. Korvausta maksetaan enintään kuuden viikon ajan kipeytymisestä lukien.³⁶ HE 277/2014 on perehdytty työliikekipeytymiseen syvemmin. Ennen kuin työliikekipeytymistä koskeva säännös lisättiin vuonna 1972 annettuun asetukseen (853/1948) korvattavuus edellytti, että kipeytyminen oli aiheutunut tapaturmaisesti, jolloin äkillinen kipu korvattiin venähdysvammana. Mikäli mitään äkillistä tapahtumaa ennen kipeytymistä ei kuvattu, katsottiin, että kyseessä on sairaus eikä sitä korvattu tapaturmana.

Erityisesti selän äkillisiin kipeytymistapauksiin liittyvien korvausongelmien välttämiseksi äkillisen selkä kivun korvattavuutta laajennettiin työliikekipeytymisen korvaamista koskevalla säännöksellä. Säännöksen tarkoituksena oli, että lain mukaisesti voidaan myös korvata ohimenevä, venähdykseen rinnastettava tila, jonka katsottiin parantuvan normaalisti kuudessa viikossa. Kuusi viikkoa on kudonvaurion normaali parantumisaika. Mikäli vaiva tästä pitkittyi, työkyvyttömyyden katsottiin johtuvan muista sairausperäisistä syistä.

Valtaosassa tapauksista työliikekipeytyminen toimii korvausperusteena edelleen hyvin ja käytäntöä voidaan pitää valtaosin vakiintuneena. Korvattavuuden edellytyksenä pidetään työliikkeen yhteydessä tapahtunutta äkillistä kipeytymistä. Sen sijaan vähitellen työn kuluessa tapahtunutta kipeytymistä ei pidetä korvattavana. Esimerkiksi ruumiilliseen työhön tottumattomalla henkilöllä fyysisesti kuormittavan työn jälkeisinä päivinä esiintyvää kudosten kipua pidetään lähinnä normaalina fysiologisena ilmiönä eikä ammattitauti- tai tapaturmakäsitteen piiriin kuuluvana sairautena.³⁷

Sairauden korvaaminen ammattitautina edellyttää, että sairaus on todennäköisesti aiheutunut altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle työtä tehdessä tai työntekijän ollessa työtekopaikan alueella tai koulutuksessa. Todennäköisen aiheutumisen voidaan katsoa olevan kyseessä, kun yksilöitävissä olevan sairauden ja tietyn altistustekijän välillä katsotaan olevan yleinen syy-yhteys. Se merkitsee, että hyväksytyin lääketieteellisin tutkimusmenetelmin on saatu osoitus siitä, että tietyn tasoinen altistuminen määrätyle altistustekijälle voi aiheuttaa tietyn sairauden. Todennäköisyyden vaatimus edellyttää lisäksi riittävää selvitystä ajankohdasta ja määrällisestä altistumisesta altistustekijälle työhön liittyvissä olosuhteissa.³⁸

6.4 Korvaukset

---

³⁶ Tytal 33 §

³⁷ HE 277/2014, 24-25.

³⁸ HE 277/2014, 83.

Vahingoittuneella on oikeus korvauksiin niin kauan kun hänelle aiheutuu kustannuksia, joiden voidaan katsoa olevan syy-yhteydessä aiheutuneeseen vammaan. Korvaus ei ole riippuvainen työnantajasta ja siitä työsuhteesta, jonka aikana tapaturma sattui. Vaikka siis työsuhte päättyy, korvauksia edelleen maksetaan, jos niitä aiheutuu.³⁹ Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan korvataan työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamia kustannuksia. Näitä kustannuksia ovat sairaanhoidonkustannukset, ansionmenetykskorvaukset, eräät esinevahingot ja muut kustannukset (matka- ja majoituskulut, hoitotuki, kodinhoidon lisäkustannukset).⁴⁰

Esinevahingoista korvataan hallituksen esityksen mukaisesti sellaiset esinevahingot, joissa jäljempänä luetellut esineet ovat rikkoutuneet työnteon yhteydessä. Näitä ovat; silmälasit, kuulokojeet, hammasproteesit, tukisidokset- ja liivit, sekä tekojäsenet, - nivelet ja elimet. Lisäksi korvataan sairaanhoidon yhteydessä rikutut vaatteet ja rikutun sormuksen korjaaminen.

⁴¹

6.5 Muutoksenhakuoikeus

Työtapaturma- ja ammattitautiasioiden korvauskäsittelyyn sovelletaan hallintolain perusteita hyvästä hallinnosta.⁴² Keskeisiä oikeusperiaatteita hallintolaissa ovat asiakkaiden yhdenvertaisuus ja tasapuolinen kohtelu. Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita.⁴³

Työtapaturma- ja ammattitautiasioissa annetaan aina kirjallinen korvauspäätös. Korvauspäätöksessä on valitusosoitus, jossa kerrotaan, miten päätökseen voi hakea muutosta. Suurin osa annetuista päätöksistä on varsin selkeitä lyhytaikaisen työkyvyttömyyden tapauksia, mutta jotkut tapaukset eivät täytä työtapaturma- ja ammattitautilain määritelmää tapaturmasta tai korvattavista olosuhteista ja aiheuttavat näin ollen korvausten epäämisen. Kielteisiä päätöksiä tehdään myös muista syistä, kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa jatkuvaa pitkää työkyvyttömyyttä ei korvata enää alkuvaiheen jälkeen selän venähdyksen seurauksena tai jokin hoito ei ole korvattavaa, koska se ei ole tapaturmavamman hoitamiseksi tarpeen.

---

³⁹ Salo 2015, 72.

⁴⁰ Tytal 36 §, 50-51 § & 55-56 §

⁴¹ HE 277/2014

⁴² Salo, K.2015, 159.

⁴³ HL 56.

Päätöksestä voi valittaa asianosainen, joka on yleensä vahingonkärsinyt työntekijä. Työtapa-
turma-asioissa valitus osoitetaan muutoksenhakuelimelle, mutta toimitetaan aina ensin pää-
töksen antaneelle vakuutusyhtiölle. Valitusaika tapaturma-asioden muutoksenhakulautakun-
nalle on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantiin lasketaan kuluvan seitsemän
päivää. Valituksen tulee olla kirjallinen, mutta muita muotovaatimuksia ei ole.

Vakuutusyhtiöllä on itseoikaisu mahdollisuus antamastaan päätöksestä. Mikäli vakuutusyhtiö ei
katso olevan aihetta päätöksensä muuttamiselle, se toimittaa valituksen eteenpäin tapa-
turma-asioden muutoksenhakulautakunnalle. Toisena muutoksenhakuelimenä toimii vakuu-
tusoikeus. Vakuutusoikeuden päätöksistä taas voi valittaa rajoitetusti korkeimpaan oikeuteen.

44

6.6 Tapaturma-asiain korvauslautakunta (Tako)

Tapaturma-asiain korvauslautakunnan keskeisenä lakisääteisenä tehtävänä on edistää työta-
paturma- ja ammattitautilain mukaista korvauskäsittelyä antamalla ohjeita ja lausuntoja.
Tako antaa yleisohjeita erityisesti silloin, kun lakiin tulee muutoksia tai korvaustoimen yhte-
näistäminen sitä muuten vaatii.

Vakuutusyhtiön on ennen korvausasian päätöstä pyydettävä takolta lausuntoa, mikäli käsitel-
tävänä olevaan asiaan liittyy jokin oikeudellinen tai lääketieteellinen tulkinta kysymys. Lau-
suntopyynnön takolle tekee aina vakuutusyhtiö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa
(1568/2015) on määritetty ne pakolliset asiat, joista vakuutusyhtiön on pyydettävä lausunto,
mutta vakuutusyhtiö voi myös oman päätöksensä mukaisesti pyytää lausuntoa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti vakuutusyhtiön on pyydettävä seuraavissa
tapauksissa tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto päätösehdotuksesta;

- Kysymyksessä on lääketieteellinen tai oikeudellinen syy-yhteys kysymys, joka korvaus-
käytännön yhtenäisyyden vuoksi vaatii periaatteellista kannanottoa.
- Tapaus/päätös koskee vuosityöansiota tapauksessa, jossa vahingonkärsineen ansiot
ovat vaihdelleet sairauden, työkyvyttömyyden tai muun syyn vuoksi tai jos kysymys on
henkilön vuosityöansiosta, jos tapaturma tai ammattitauti johtaa todennäköisesti am-
matilliseen kuntoutukseen tai tapaturmaeläkkeen maksuun kuutta kuukautta pidem-
mäksi ajaksi.

---

⁴⁴ Salo 2015, 159-168.

- Kysymyksessä on vuosityöansion määrittäminen työtapaturma- ja ammattitautilain 72 §:n nojalla, (joka koskee pysyvän muutoksen perusteella määritettävää vuosityöansiota) tai muuta vuosityöansioon liittyvää periaatteellista kysymystä.
- Kysymyksessä on tapaturmaeläkkeen myöntämistä tai epäämistä koskeva asia tilanteessa, jossa tapaturmaeläkkeeseen vaikuttavissa seikoissa tapahtuu jokin muutos ja työkyvyn heikentymistä arvioitaessa on huomioitava muu vamma tai sairaus, työkyvyttömyys, ammatillisen kuntoutuksen tai sen selvittely- ja odotusajan pitkittyminen taikka keskeytyminen, työkyvyn heikentymistä ei voida arvioida vahingonkärsineelle maksetun työansion perusteella ammatillista kuntoutusta seuraavan työllistymisajan jälkeen, eikä päätösehdotus perustu takon antamaan ohjeeseen. Tapaturmaeläkkeen myöntämisen epäämistä harkitaan, vaikka haittaluokka on suurempi kuin 8, tai tapaturmaeläkkeeseen liittyy muu tulkintakysymys.
- Kysymyksessä on yli vuoden pituisen ammatillisen kuntoutuksen myöntäminen tai epääminen tai tätä lyhyemmän ajan kuntoutuksen myöntö tai epäys, mikäli kysymyksessä on aiemmin annetun päätöksen muuttaminen tai muu tulkintakysymys, koskien haittaluokan määritystä, kun haittaluokka on 8 tai yli, asiaa, josta ei ole päästy yksimielisyteen vakuutusyhtiössä tai asiaa, joka on lainsäädännön muuttumisen vuoksi tarpeen korvauskäytännön yhtenäisyyden takia.⁴⁵

Kun tako on antanut lausuntonsa, vakuutusyhtiö tekee valituksenalaisen päätöksen asiasta. Takon antamat lausunnot ovat suositusluontoisia, eli ne eivät sinällään sido vakuutusyhtiötä päätöksenteossa. Pääsääntöisesti kuitenkin vakuutusyhtiö noudattaa takon antamia lausuntoja korvauskäsittelyn yhtenäisyyden vuoksi ja varmistamiseksi.⁴⁶

7 Syy-yhteyden vaatimus

Vahingolla tarkoitetaan vahinkotapahtuman seurausta. Vahinkona korvataan vamma tai sairaus, joka todetaan lääketieteellisessä tutkimuksessa ja ilmaistaan diagnoosina. Useimmiten tapaturmasta aiheutuu selkeä fyysinen vamma, kuten esimerkiksi haava tai ruhje. Korvaus voi kuitenkin olla myös psyykinen, kuten akuutti stressireaktio ryöstötilanteessa. Vamman tai sairauden korvaamisen edellytyksenä on, että vamma tai sairaus on syy-yhteydessä

⁴⁵ Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunnon pyytämisestä 1568/2015.

⁴⁶ Tapaturmavakuutuskeskus 2019.

tapahtumaan. Syy-yhteyden vaatimus on useimmissa tapauksissa selvä, mutta toisinaan joudutaan turvautumaan todennäköisysharkintaan. Tällöin arvioidaan esimerkiksi sitä, onko tapaturma ollut voimakkuudeltaan riittävä ja mekanismiltaan sopiva aiheuttamaan juuri kyseisen vamman. Lain mukaan riittävää on todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys.⁴⁷

7.1 Lääketieteellinen syy-yhteys

Lääketieteellistä syy-seuraussuhdetta arvioidaan kuvatun tapahtuman ja todetun vamman tai sairauden välillä. Syy-seuraussuhteen arvioinnin perusteena on lääketieteellinen tutkimustieto ja kokemus erilaisten vammamekanismien ja vammojen välisestä syy-yhteydestä. Vammamekanismi on se tapahtumasarja, joka johtaa kudolvaurioon, esimerkiksi mustelmaan. Vammat syntyvät yleensä voimakasenergisien tapahtuman seurauksena. Useimmissa tapauksissa voidaan osoittaa selvästi, että tietyt vammamekanismit aiheuttavat tiettyjä vammoja ja hoidon alkuvaiheessa ne ovatkin oleellinen osa diagnosointia.

Syy-yhteyden arviointi on yleensä sitä helpompaa, mitä vakavammasta vammasta on kysymys. Vaikeudet liittyvät yleensä lieviin ja vähäenergisiiin vammoihin ja erityisesti hoitoon hakeutumisviiveisiin vamman alkuvaiheessa. Myös työkyvyttömyyden pitkittyminen toipumisvaiheessa voi tuottaa vaikeuksia lääketieteellisesti arvioitaessa.

Viive hoitoon hakeutumisessa vaikeuttaa lääketieteellistä syy-yhteyden arviointia. Kun lääkärin vastaanotolle mennään pitkähkön ajan jälkeen vahingon tapahduttua, on vaikea saada käsitystä alkuvaiheen oirekuvasta ja taudinkulusta. Tällöin oirekuva jää pitkälti vahingoittuneen oman näkemyksen varaan. Mikäli tapaturmasta ei myöskään ole alkuvaiheessa ilmoitettu työnantajalle, kasvaa mahdollisuus vamman liittymisestä työstä johtumattomiin olosuhteisiin. Hoitoon hakeutumisen viivästyminen lääketieteellisesti viittaa usein alkuvaiheen lievään oirekuvaan ja heikentää sitä kautta syy-yhteyden todennäköisyyttä. Oman ongelmansa muodostavat erilaiset tapaturmasta riippumattomat, kudoksia heikentävät sairaudet ja iän tuoma kudorappeuma, jotka vaikeuttavat arvioita sekä vamman alkuvaiheessa että toipumisvaiheessa. Jos todettu vamma tai sairaus ei lääketieteellisen kokemuseräisen tiedon ja tutkimusnäytön mukaan sovi todennäköisesti kuvatun vahinkotapahtuman aiheuttamaksi tai sen vaikeusaste ei

---

⁴⁷ Salo 2015, 51.

sovi kuvattuun vammaenergiaan tai -mekanismiin, todennäköisen syy-seuraussuhteen vaatimus ei täyty.⁴⁸

8 Korvausasian vireilletulo vakuutusyhtiössä

Vahingonkärsijän on ilmoitettava työnantajalle tai tämän edustajalle heti kun se on olosuhteet huomioiden mahdollista, hänelle sattuneesta vahingosta. Ilmoitusta ei voida aina tehdä saman tien, koska vahingoittunut voi olla vakavasti vammautunut tai hänet on viety hoitoon.⁴⁹ Vastaavasti työnantajan on ilmoitettava työtapaturmasta tai ammattitaudista vakuutusyhtiölle viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa siitä hetkestä, kun työnantaja sai tiedon vahinkotapahtumasta. Työnantaja ilmoittaa vahinkotapahtumasta työtaturmailmoituksella, jossa on annettava tarkat tiedot vahingonkärsineestä, työnantajasta, sekä itse vahinkotapahtumasta.⁵⁰

8.1 Korvausasian vireilletulo

Vahinkoasia tulee vireille vakuutusyhtiössä, kun vakuutusyhtiö on saanut työnantajan täyttämän ja allekirjoittaman tapaturmailmoituksen. Vahingonkärsinyt voi saattaa vahinkoasiansa vireille myös itse toimittamalla vakuutusyhtiölle kirjallisen selvityksen vahinkotapahtumasta. Selvityksessä on käytävä ilmi työnantajan nimi ja yhteystiedot, tiedot vahinkotapahtumasta ja vahingonkärsineen henkilötiedot.

Korvausasia tulee vireille vakuutusyhtiössä myös julkisen terveydenhuollon ilmoituksella tai kun yksityinen hoitolaitos toimittaa vakuutusyhtiölle vahingonkärsintää koskevia potilastietoja. Vireilletulon edellytyksenä on, että potilasasiakirjoista käy ilmi edellä mainitut työnantajatiedot ja vahingoittunutta koskevat henkilötiedot.

Vahinkotapahtumasta on ilmoitettava sille vakuutusyhtiölle, jossa työnantajan lakisääteinen tapaturmavakuutus oli vahingonsattumishetkellä. Valtion palveluksessa sattuneesta

---

⁴⁸ HE 277/2014, 72.

⁴⁹ HE 277/204, 121.

⁵⁰ Tytal 110 §, 111 §

vahingosta ilmoitetaan valtiokonttorille ja vakuuttamattomassa työssä sattuneesta vahingosta tapaturmavakuutuskeskukselle.⁵¹

8.2 Korvausasian vireille tulosta ilmoittaminen vahingonkärsineelle

Vakuutusyhtiöllä on ilmoittamisvelvollisuus vahingoittuneelle häntä koskevasta korvausasian vireille tulosta. Vahingoittuneelle on annettava tiedot siitä, kuka on tehnyt ilmoituksen, mikä ilmoitus on kyseessä, mahdollinen vahinkotapahtuma, sekä se työnantaja, jonka työssä vahinkotapahtuman on ilmoitettu sattuneen.

Korvausasia tulee saattaa vireille vakuutusyhtiössä viiden vuoden kuluessa ilmoitetusta vahinkopäivästä. Jos kyseessä on ammattitautiasia, määräaika lasketaan päivästä, jolloin lääkäri on ensimmäisen kerran arvioinut, että sairaus voisi johtua työstä.

Korvausasia voidaan saattaa vireille myös säädetyn määräajan jälkeen, jos vireille tulon viivästyminen on vahingoittuneesta johtumatonta ja korvausoikeuden tutkimatta jättäminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.⁵²

9 Oikeustapaukset

Ohessa esimerkki oikeustapauksia selkeyttämään sitä, miten oikeuskäytännössä otetaan kantaa työtapaturmien ja niiden sattumisolosuhteiden määrittämiseen.

Vakuutus oikeuden päätöksessä 19.12.2018, Dnro 954/2018, käsiteltiin vahinkotapahtumaa, jossa henkilö A oli liukastunut ja loukannut nilkkansa matkalla töihin miesystävänsä luota. A:n vakituisen osoitteen kerrotaan olleen vahinkotapahtuman sattuessa työskentelypaikkakunnalla sijaitsevassa asunnossa. Vakuutus oikeus ratkaisi, että eri paikkakunnalla sijaitsevaa miesystävän asuntoa ei voitu pitää laissa tarkoitettuna A:n vakinaisena asuntona, eikä vakituiseen

---

⁵¹ Tytal 112 §, 113 §

⁵² Tytal 115 §, 166 §

asuntoon rinnasteisena muuna asuntona. Tapaturma ei näin ollen sattunut työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettulla tavanomaisella työssäkäynnistä johtuvalla asunnon ja työpaikan välisellä matkalla eikä näin ollen oikeuttanut korvaukseen.

Vahinkoasian taustasta kerrotaan seuraavaa; A oli liukastunut 3.10.2016 ja liukastuessaan hän oli loukannut nilkkansa. A oli ollut työmatkalla miesystävänsä asunnolta. A oli tapaturman satuttaessa kirjoilla eri osoitteessa, mutta kertomansa mukaan hän vietti kaikki viikonloput ja lomat miesystävänsä luona. Lisäksi vuorotteluvapaasta 23.5.2016 alkaen A on yöpynyt pääsääntöisesti miesystävänsä luona.

Vakuutusyhtiö hylkäsi korvaushakemuksen, koska tapaturma ei ollut sattunut siten kuin laissa on säädetty. A:n tapaturma sattui matkalla miesystävän luota töihin eikä kyseessä ollut työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu työmatka.

Vahingonkärsinyt A haki vakuutusyhtiön päätökseen muutosta tapaturma-asioiden muutoshakulautakunnalta (Tamla). Lautakunta kumosi vakuutusyhtiön päätöksen äänestysratkaisulla ja velvoitti vakuutusyhtiön maksamaan A:lle korvausta työtapaturman johdosta.

Tamlan mukaan lain kohdasta ei ilmene suoranaisesti sitä, mitä asunnolla tarkoitetaan. Hallituksen esityksessä asuntona on pidetty työntekijän vakituista asuntoa.⁵³

Hallituksen esityksen perusteluissa ei ole kuitenkaan otettu kantaa siihen seikkaan, milloin asuntoa on pidettävä vakituiseena asuntona. Tamla katsoo, että kun säännöstä tulkitaan, täytyy huomioida työntekijän tosiasiallinen asuminen ja vakiintuneisuus tässä asunnossa. (A:n kertoman mukaan hän vietti kaikki viikonloput ja lomat miesystävänsä luona, sekä vuorotteluvapaasta 23.5.2016 alkaen hän yöpyi tämän luona.) A:n työmatka on alkanut miesystävän luota. Tamlan lausunnon mukaan tässä tapauksessa miesystävän asuntoa on pidettävä myös vahingoittunut A:n asuntona vahingon sattumisolosuhteet huomioiden.

Ratkaisu oli äänestysratkaisu ja eri mieltä ollut lautakunnan jäsen katsoi, ettei vahinkotapahumaa tulisi korvata asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sattuneena. Hänen perusteluidensa mukaan A asuu eri osoitteessa kuin miesystävänsä ja oleskelua miesystävän luona täytyy pitää vain vierailuna. Kysymykseen ei näin ollen tule lain tarkoittama tavanomainen matka työntekijän asunnolta töihin.

Tapaus eteni siten, että seuraavaksi vakuutusyhtiö haki muutosta tamlan päätökseen ja vaati päätöksen kumoamista.

---

⁵³ HE 277/2014, 79.

Vakuutusyhtiö perusteli päätöstään tapaturma-asiain korvauslautakunnan (TAKO) lausunnoilla. Tako on katsonut, että henkilöllä voi olla pääsäännön mukaan yksi vakituinen asunto. Seurustelukumppanin asunto ei ole lain mukainen vakituiseen asuntoon rinnastettava asunto, mikäli työntekijä on väestötietojärjestelmän mukaan kirjoilla muussa osoitteessa. Takon kanta on siis ollut se, ettei seurustelukumppanin luota tehty matka työpaikalle täytä lain määritelmää asunnon ja työpaikan välisestä matkasta. Poikkeuksellisesti tako on katsonut seurustelukumppanin asunnon vakituiseksi asunnoksi tilanteessa, jossa työntekijä on tehnyt muuttoilmoituksen postille ja on asunut seurustelukumppanin luona vuoden ajan, vaikka tapaturman sattuessa väestötietojärjestelmässä oli edelleen vanhempien osoitetiedot.

Vakuutusoikeus kumosi tamlan päätöksen ja asia jätettiin vakuutusyhtiön päätöksen varaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain esitöitä koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tavanomaisella työssäkäynnistä johtuvalla matkalla asunnon ja työpaikan välillä

tarkoitetaan matkaa, joka alkaa asunnolta työpaikalle ja työpäivän päätyttyä päättyy samaan osoitteeseen. Hallituksen esityksessä asunto on työntekijän vakituinen asunto tai muu tilapäinen asunto samoin kuin vapaa-ajan asunto.

Vakuutusoikeus katsoi, että asiassa esitettyjen selvitysten mukaan A on ollut vahingon sattuessa kirjoilla eri osoitteessa kuin miesystävänsä. Asiassa ei ole näytetty, että A olisi siirtänyt postinsa miesystävän asuntoon saapuvaksi tai muutakaan selvitystä, jonka perusteella miesystävän asuntoa voitaisiin pitää myös A:n asuntona. Näin ollen vakuutusoikeus katsoo, että tapaturma ei ole sattunut työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetulla tavanomaisella työssäkäynnistä johtuvalla asunnon ja työpaikan välisellä matkalla.

Esimerkkitapauksesta käy ilmi se, etteivät vahinkoasiat ole aina kovin yksiselitteisiä ja helppoja ratkaista. Tässä tapauksessa vakuutusyhtiö oli pyytänyt takon lausuntoa siitä, tuleeko asia käsitellä asunnon ja työpaikan välisellä matkalla sattuneena ja oikeuttaako se korvaukseen. Vakuutusyhtiö oli esittänyt omana kantanaan, ettei vahinkotapahtumaa tule korvata ja tako oli yhtynyt tähän vakuutusyhtiön kantaan. Vakuutusyhtiö pääsääntöisesti toimii siten, miten tako lausuu ja niin oli tässäkin tapauksessa. Silti kuitenkin asian edetessä tamlaan, tamla katsoi asian eri lailla kuin vakuutusyhtiö ja tako.

Seuraavassa Vakuutusyhtiön päätöksessä 15.3.2018, Dnro 5037/2016 oli kyse siitä, että henkilön A olkapää oli muljahtanut 7.1.2016 työtasojen korkojen muutostöissä.

Vakuutusyhtiö oli korvannut A:lle työliikkeen seurauksena vasemman olkapään kipeytymisen, jonka johdosta A:lle oli maksettu korvauksia 17.2.2016 asti, eli kuudenviikon ajan kipeytymisestä lukien.

Vakuutusyhtiö katsoi, että A:lle ei makseta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista korvausta 17.2.2016 jälkeen, koska korvausta oli maksettu lain määrittämä enimmäisaika tuohon päivään mennessä. A haki muutosta vakuutusyhtiön päätökseen ja vaati saada korvauksia myös 18.2.2016 jälkeen. Tamla hylkäsi A:n valitukset.

Saatujen selvitysten mukaan A:lle ei ollut sattunut lain mukaista tapaturmaa vaan kyseessä oli laissa määritetty lihaksen tai janteen äkillinen kipeytyminen, joka on sattunut ilman tapaturmaa, työntekijän suorittaessa yksittäistä ja kuormittavaa työliikettä. Vakuutusyhtiö ilmoitti korvaavansa A:lle työliikkeen aiheuttamaa olkapään kipeytymistä. Asiaan haettiin muutosta vielä vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeus katsoi, että korvausta maksetaan enintään kuuden viikon ajalta kipeytymispäivästä. A:lle 7.1.2016 sattuneen vahinkotapahtuman osalta korvausta on maksettu 17.2.2016 mennessä lain tarkoittama kuusiviikkoa.

Tämä esimerkkitapaus on arvioinnin perusteella yksinkertainen. Laissa on määritetty työliikkeen määritelmä ja se enimmäiskorvausaika, joka työliikkeestä voidaan korvata. Arviointia vaikeuttaisi tilanne, jossa olisi esimerkiksi kyseessä seikka, jossa arvioitaisiin, onko kyseessä tapaturma vai mahdollisesti työliike.

Vakuutusoikeuden päätöksessä 4.1.2019, Dnro 192/2018 oli kyse seurannaisvahingon korvattavuudesta.

A kaatui työmatkalla 9.11.2016 ja hänen nilkkansa murtui. Vakuutusyhtiö korvasi vasemman jalan ulkokehräksen murtuman. Murtumaa hoidettiin kipsillä. Ultraäänitutkimuksessa todettiin A:n laskimoissa tukosta ja säären laskimotulehduksen hoidoksi määrättiin lääkettä. Vakuutusyhtiö pyysi asiassa takon lausuntoa kipsihoidosta aiheutuneen laskimotukoksen korvattavuudesta.

Tako katsoi, ettei kipsihoidon seurauksena syntynyt laskimotukos ole todennäköisestä seurausta vahingosta. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan korvaamisen edellytyksenä on todennäköinen syy-yhteys vahinkotapahtuman ja vamman tai sairauden välillä. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa ei ole säädöksiä liittyen tämän kaltaisiin seurannaisvahinkoihin. Todennäköistä syy-yhteyttä ei arvioida olevan vahingon ja myöhemmin ilmenneen sairauden välillä. Vakuutusyhtiö antoi takon lausunnon mukaisen päätöksen asiassa.

A haki muutosta vakuutusyhtiön päätökseen tamlalta.

Tamla velvoitti vakuutusyhtiön suorittamaan korvauksen A:n vasemman säären laskimotukoksesta ja tämän johdosta määrätystä lääkkeestä. Perusteluissaan tamla katsoi, että lain mukaisesti vahinkotapahtuman korvaamisen edellytyksenä on todennäköinen lääketieteellinen syy-

yhteys. Syy-yhteyden arvioinnissa huomioidaan lääketieteelliset löydökset, vahingon sattumistapa sekä aikaisemmat vammat ja sairaudet. Tapaturmaa arvioitaessa vahingon on tullut aiheutua ulkoisen tekijän myötävaikutuksesta ja tapahtuman on tullut olla äkillinen ja odottamaton. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan korvataan vahingon vuoksi tarpeellisesta sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset. Selvityksen perusteella A:n vasemman säären laskimotukos syntyi murtumavamman edellyttämän kipsihoidon komplikaationa. Laskimotukoksen katsotaan olevan syy-yhteydessä 9.11.2016 sattuneen tapaturman seurauksena syntyneeseen nilkan murtumaan ja sen hoitoon, ja näin ollen vasemman säären laskimotukos on korvattava. Määrätty lääke on myös korvattava.

Vakuutusyhtiö haki muutosta tamlan päätökseen.

Vakuutusyhtiö totesi pyytäneensä ratkaisunsa tueksi takon lausunnon. Vakuutusyhtiön oma kanta oli, että vahinkotapahtuman ja laskimotukoksen välillä on todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys. Tako päätyi lausunnossaan toiselle kannalle ja vakuutusyhtiö teki ratkaisun asiaan takon lausunnon mukaisesti. Tamla ja tako päätyivät asiassa seurannaisvahingon tilanteessa saman lainkohdan tulkinnan osalta vastakkaisiin näkemyksiin ja vakuutusyhtiö pyysi vakuutusoikeutta arvioimaan miten tätä lainkohtaa tulkitaan ja asia tulee ratkaista.

Vakuutusoikeus totesi, että vaikka työtapaturma- ja ammattitautilakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä seurannaisvahinkojen korvattavuudesta, ei työtapaturma- ja ammattitautilaista tai sen esitöistä ilmene, että vakiintunutta oikeuskäytäntöä tulisi muuttaa. Vakuutusoikeus ei muuttanut tamlan päätöstä.

Seuraavassa korkeimman oikeuden ratkaisussa on kyse tapaturmaa hoidettaessa tai tutkiessa syntyneiden komplikaatioiden korvattavuudesta, eli kuten edellä nk. seurannaisvahingosta. Huomaa, että tämä vahinko on sattunut vuonna 2004 ja korkeimman oikeuden ratkaisu on vuodelta 2011, jolloin ratkaisuja tehdessä on täytynyt käyttää vielä aiempaa tapaturmavakuutuslakia, eikä työtapaturma- ja ammattitautilakia.

Nuohoojana työskennellyt A oli 2.8.2004 loukannut oikean polvensa, kun hänen jalkansa oli livennyt lapetikkailta ja vääntynyt sisäänpäin. Polvessa oli ollut epävakausta. Joulukuussa 2004 tehdyssä tähystyksessä oli hoidettu sisemmän nivelkierukan repeämä. Oikean polven rustopinnat olivat ehjät. Uudessa toimenpiteessä helmikuussa 2005 A:lle oli tehty eturistisiteen korjausleikkaus. A oli yrittänyt palata työhönsä, mutta hän oli joutunut uudelleen sairauslomalle polvi kipujen vuoksi. Magneettikuvauksessa syyskuussa 2005 oli todettu oikean polven rustovaurioita. Polveen oli tehty helmikuussa 2008 uusi tähystystoimenpide, jossa huonosti toimiva eturistisiteen siirre oli poistettu.

Vakuutusyhtiö oli katsonut A:n saaneen tapaturman seurauksena oikean jalan sisemmän nivelkierukan ja eturistisiteen repeämän, joiden vuoksi se oli velvollinen suorittamaan A:lle tapaturmavakuutuslain mukaista korvausta työkyvyttömyyden ja sairaanhoitokulujen takia 28.2.2006 saakka.

Vakuutusyhtiö epäsi A:lta tapaturmavakuutuslain mukaisen korvauksen työkyvyttömyydestä ja hoitokuluista 28.2.2006 jälkeen katsoen, ettei työkyvyttömyys ja sairaanhoidon tarve 28.2.2006 jälkeen enää johtunut korvatusta vammasta, vaan A:lla todetusta polvilumpiovai- vasta, joka on tapaturmasta riippumaton muu sairaus tai vaiva.

Tamla hylkäsi A:n valituksen katsoen perusteluinaan, että tapaturmavammojen osuus A:n oikean polven oireilusta oli tullut riittävästi korvatuksi. Asiassa esitetyn lääketieteellisen selvityksen perusteella oikean alaraajan pitkittyneet oireet olivat kohdistuneet polvilumpioniveleen. Alkuvaiheen tutkimuksessa elokuussa 2004 polvilumpionivel oli ollut vahingoittumaton, eikä polven tähytyksessä joulukuussa 2004 ollut todettu polvilumpion rustopinnoilla tapaturmaperäistä. Tapaturmavammojen puolesta A:n katsottiin kykenevän nuohoojayrittäjän työhönsä. Työkyvyn alenema ja sairaanhoidon tarve johtuivat magneettikuvauksessa syyskuussa 2005 todetuista rustomuutoksista polvilumpiossa, jotka lääketieteellisen kokemukseräisen tiedon mukaan ovat pääosin kuvatusta tapaturmasta riippumattomia ja alkavasta nivelrikkosairaudesta johtuvia, eivätkä siten oikeuta korvaukseen tapaturmavakuutuslain perusteella. Kyseiset nivelrikkosairauden aiheuttamat rustomuutokset eivät oikeuttaneet korvaukseen myöskään tapaturmavakuutuslain 4 §:n 4 momentin mukaisena pahenemisena.

Vakuutusoikeus muutti A:n valituksen vuoksi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöstä ja määräsi vakuutusyhtiön suorittamaan A:lle lainmukaisen korvauksen oikean polven eturistisideleikkauksen jälkeisestä polven epävakaisuudesta. Vakuutusoikeus kuitenkin hylkäsi valituksen enemmälti.

Vakuutusoikeus katsoi, että esitetyn uuden selvityksen mukaan eturistisiteen korjausleikkauksen jälkeen oikeaan polveen oli jäänyt epävakautta, jonka oli katsottava oikeuttavan tapaturmakorvauksiin 28.2.2006 jälkeenkin. Oikean polvilumpion rustomuutosten osalta vakuutusoikeus hyväksyi tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustelut. A:lle myönnettiin valituslupa.

A vaati valituksessaan oikeutta tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen oikean polven rustovaurioiden osalta.

Korkein oikeus arvioi asiassa sitä, oikeuttavatko A:n oikean polven rustovauriot tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen hänelle 2.8.2004 sattuneen tapaturman seurauksena.

A:n oikean polven rustovaurioiden on osassa lääkärinlausunnoista arvioitu aiheutuneen 2.8.2004 sattuneesta tapaturmasta ja osassa lääkärinlausunnoista niiden on arvioitu kehittyneen tapaturman jälkeen muun muassa polvilumpionivelen epävakauden johdosta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) pysyvä asiantuntijalääkäri X on todennut 10.8.2009 päivätyssä lausunnossaan, että hänen käsityksensä mukaan polven huonon paranemisen syynä on todennäköisimmin ollut korjatun eturistisiteen löystyminen tai pettäminen. Eturistisiteen toiminnanvaja on johtanut epävakauteen, polven muljahteluun ja alentuneeseen rasituksen sietokykyyn. Yleinen eturistisiteen hoitokäytäntö perustuu ajatukseen, että vammaan liittyvä polven epävakauteen johtaa pitkittyneenä palautumattomaan rustovaurioon. Tästä syystä eturistisiderepeämä tulee korjata kaikilta potilailta, joilla ei vielä ole kulumälöydöksiä ja jotka ovat aktiivisia liikkujia tai työelämässä. Leikkaushoidollakaan ei kuluman syntymistä voida aina estää. X:n mukaan on epätodennäköistä, että rustovauriot ovat syntyneet alkuperäisen vamman yhteydessä. Ne ovat luultavasti kehittyneet vamman aiheuttaman epävakauden pohjalta. X on katsonut, että A:n oikean polven rustovauriot ovat hyvin todennäköisesti tapaturman aiheuttamien vammojen seurausta. Rustovauriota merkittävämpi tekijä työkyvyttömyyden aiheuttajana on X:n mukaan todennäköisesti ollut vammassa repeytynyt eturistiside, joka ei ole parantunut odotetusti. Valvira on ilmoittanut 28.4.2010 päivättynä lausuntonaan, että A:n oikean polven rustovauriot ovat todennäköisesti seurausta 2.8.2004 sattuneen tapaturman aiheuttamista vammoista.

Vakuutusyhtiö on Korkeimmalle oikeudelle antamassaan lausumassa katsonut A:n rustovaurion syyksi tapaturmaperäisen eturistisiteen vaurion ja sen jälkeisen polven epävakauden.

A:n oikean polven rustopinnat on todettu moitteettomiksi vielä joulukuussa 2004 suoritettussa tähystyksessä. Tähän nähden on epätodennäköistä, että oikean polven rustovauriot olisivat syntyneet 2.8.2004 sattuneessa tapaturmassa.

Vakuutusyhtiön lausuman johdosta on riidatonta, että kysymyksessä olevat rustovauriot ovat aiheutuneet tapaturman seurauksena syntyneestä eturistisiteen vauriosta ja sen jälkeisestä polven epävakaudesta. A ei ole toipunut mainituista oikean jalan polven vaivoista ennen rustovaurioiden syntymistä. Leikkaushoidolla korjatun eturistisiteen pettämisestä merkityksen osalta Korkein oikeus toteaa, ettei asiassa ole ilmennyt mitään seikkoja, jotka olisivat katkaisseet oikeudellisesti merkityksellisen syy-yhteyden A:lle 2.8.2004 sattuneen tapaturman ja hänellä syyskuussa 2005 todettujen polven rustovaurioiden välillä.

Edellä esitetyn perusteella Korkein oikeus katsoo, että oikean polven rustovauriot oikeuttavat A:ta 2.8.2004 kohdanneen tapaturman aiheuttamien vammojen seurauksena tapaturmavakuutuslain mukaiseen korvaukseen.

Vakuutus oikeuden päätöstä muutetaan ja vakuutusyhtiö määrätään suorittamaan A:lle lain mukainen korvaus oikean polven rustovaurioiden vuoksi.

10 Tilastotietoa

Mtv uutisten artikkelin mukaan yleisin työtapaturman sattumissyy Suomessa on liukastuminen, kaatuminen tai putoaminen. Vuonna 2016 palkansaajille korvattiin työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta liukastumisen, putoamisen tai kaatumisen seurauksena noin 40 000 työtapaturmaa, kun työtapaturmia kirjattiin yhteensä 118 590.⁵⁴

Tapaturmavakuutuskeskuksen ennakkoarvion mukaisesti vuonna 2018 korvattiin noin 127 000 palkansaajille sattunutta tapaturmaa. Korvattavista työtapaturmista työpaikalla sattuneita oli 104 000 ja työmatkalla sattuneita 23 000. Työssä sattuneiden tapaturmien lukumäärä nousi kaksi prosenttia vuodesta 2017. Työmatkalla sattuneiden tapaturmien lukumäärä laski noin viisi prosenttia vuodesta 2017.

2018 kaikkien toimialojen tapaturmataajuus oli 29,1 työpaikkatapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Tapaturmataajuudella kuvataan työturvallisuuden muutosta työtapaturmien lukumäärän muutoksia paremmin. Tapaturmataajuus lasketaan jakamalla sattuneiden työtapaturmien lukumäärä tehdyillä työtunneilla. Tapaturmataajuuden laskemisessa ei huomioida työmatkatapaturmia.⁵⁵

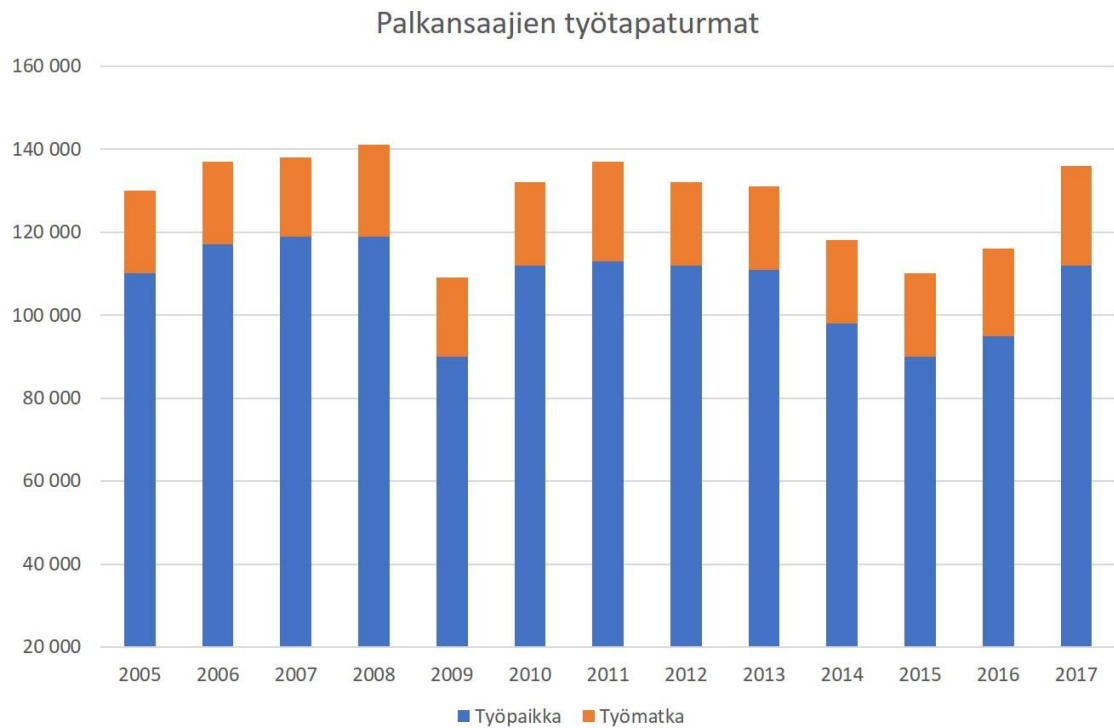
Työtapaturmien kehitys vuodesta 2005 vuoteen 2017 näyttäisi olevan tilastojen valossa hie-
man laskussa. Suurin osa työtapaturmista sattuu edelleen olosuhteena työssä ja toiseksi eni-
ten tapaturmia sattuu työmatkoilla. Alla oleva taulukko havainnollistaa kehitystä.

---

⁵⁴ Mtv uutiset artikkeli 2018.

⁵⁵ Tapaturmavakuutuskeskus 2019.

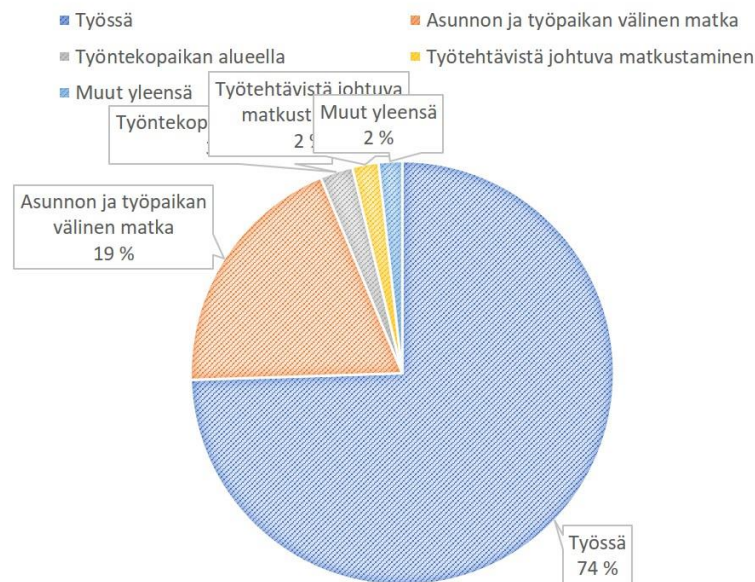
Taulukko 1: Palkansaajien työtapaturmat ⁵⁶

Vuonna 2017 selvästi suurin osa palkansaajien korvatuista työtapaturmista oli sellaisia, joissa sattumisolosuhte oli työssä. Työtapaturmia oli yhteensä 95 306, 74,5 % työssä sattunutta, asunnon ja työpaikan välinen matka (19,2 %) oli seuraavaksi yleisin sattumisolosuhte.

Työntekopaikan alueella oli sattumisolosuhteena 3136 työtapaturmassa (2,5 %). Työtehtävästä johtuva matkustaminen taas oli sattumisolosuhteena 2514 työtapaturmassa (2,0 %).

⁵⁶ Tapaturmavakuutuskeskus 2019.

PALKANSAAJIEN TYÖTAPATURMAT VUONNA 2017 (%)

Taulukko 2: Palkansaaajien työtapaturmat sattumisolosuhteen mukaan vuonna 2017. ⁵⁷

11 Työtapaturmaopas ja analysointi

Luetutin työtapaturmaoppaan kymmenen kuka-tahansa-lukijan toimesta, sillä ajatuksella, että sain oppaaseen kommentteja ymmärrettävyydestä ja helppolukuisuudesta. Kuka-tahansa-lukijoita valikoidessa pyrin saamaan kokoon joukon eri ikäisiä työntekijöitä eri toimialoilta. Ajatuksena oli, että vaikuttaako työntekijän ikä työtapaturma-asioiden ymmärrettävyyteen. Eri toimialojen tarkoituksena oli saada hajontaa testiryhmään.

Valitsemani henkilöt olivat 23-55-vuotiaita työssäkäyviä ja toimialoina olivat toimistotyö, rakennusala, ravintola-ala ja kuljetusala.

Lähetin oppaan sähköpostitse luettavaksi valitsemilleni henkilöille ja pyysin kommentoimaan sähköpostitse tai puhelimitse henkilöiden havaitsemia puutteita/korjausehdotuksia. Saatujen

⁵⁷ Tapaturmavakuutuskeskus 2019.

kommenttien avulla muokkasin opasta vastaamaan vielä paremmin työntekijöiden tarpeita. Lukijoiden kommenttien perusteella muokkasin muun muassa työtaturmaoppaan selitystä työnantajan vakuuttamisvelvollisuudesta ymmärrettävämpään muotoon ja koitin saada syy-yhteyden vaatimuksesta myös helpommin ymmärrettävän.

Kun sain testihenkilöiden kommentit, muokkasin testiä mielestäni helpompi selkoiseksi ja lähetin uudelleen sähköpostitse luettavaksi. Kaiken kaikkiaan oppaan koettiin olevan helppoluokuisen ja selkeä, eikä työntekijöiden ikä vaikuttanut millään tavalla testin ymmärrettävyyteen.

Oppaasta saatiin kaiken kaikkiaan napakka ja mielestäni selkeä kokonaisuus, jossa kuvat luovat visuaalista ilmettä ja antavat myös ymmärrettävyyttä. Oppaan jakelua ajatellen paras vaihtoehto voisi olla oppaan laittaminen internettiin jokaisen saataville, josta sitten yritykset voisivat esimerkiksi kopioida saatavilla olevan linkin itselleen ja välittää työntekijöille, jotta työntekijöillä olisi tämä linkki tallessa tarpeen tullen. Toinen vaihtoehto voisi olla oppaan tulostaminen työpaikalle työnantajan toimesta. Esimerkiksi taukotilaan.

Lähteet

Painetut

Aarnio, A. 1978. Mitä lainoppi on? Helsinki: Tammi.

Aarnio, A. 1989. Laintulkinnan teoria. Helsinki: WSOY.

Aarnio, A. Oikeussäännön systematisointi ja tulkinta, teoksessa Juha Häyhä (toim.), Minun metodini. WSOY, Helsinki 1997, s. 35-56

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki: Yleisen oikeustieteen julkaisuja.

Hoppu, E & Hemmo, M.2006. Vakuutus oikeus. Helsinki: WSOYpro.

Salo, K.2015. Työtapaturma- ja ammattitauti. Vaasa: Hansaprint.

Tolonen, H.2003. Oikeuslähdeoppi. Helsinki: WSOY.

Tuulaniemi, J.2011. Palvelumuotoilu. Hämeenlinna: Talentum.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan juridiikkaa: ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. 2. uudistettu painos. Helsinki: Talentum.

Norio-Timonen, J. 2010. Vakuutus sopimuslain pääkohdat. Helsinki: Talentum.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Hagan, M.2017. Law by design. Viitattu 21.10.2019.
<http://www.lawbydesign.co/en/home/>

HE 134/2017 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 19.10.2019.
<https://www.edilex-fi.nelli.laurea.fi/he/20170134>

HE 277/2014 Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 14.10.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140277>

KKO 2011:29. Viitattu 4.11.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2011/20110029>

Kronström, S.2016. Legal design-miksi tästä puhutaan? Viitattu 21.10.2019.

<https://hankintaturisti.com/2016/11/24/legal-design-miksi-tasta-puhutaan/>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunnon pyytämisestä. 1568/2015. Viitattu 4.12.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151568>

Tapaturmavakuutuskeskus. 2019. Ennakkoarvio, työpaikkatapaturmien määrä nousi vuonna 2018. Viitattu 14.10.2019.

<https://www.tvk.fi/uutiset/ennakkoarvio-tyopaikkatapaturmien-maara-nousi-vuonna-2018/>

Työtapaturma- ja ammattitautilaki. 459/2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150459>

Työtapaturmien yleisimmät syyt. Nämä alat riskialttiita. 29.03.2018. Viitattu 19.11.2019.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tyotapaturmien-yleisimmat-syyt-nama-alat-riskialttiita/6837308>

Työtapaturmaopas. kansikuva.

https://www.google.fi/search?biw=1920&bih=937&tbm=isch&sa=1&ei=drvXYbNFpSlwPA-Puc6U8AE&q=oikeuden+jumalatar&oq=oikeuden+&gs_l=img.1.0.0l8j0i24l2.7183.8175..10680...0.0..0.207.1040.7j2j1.....0....1..gws-wiz-img.ccNf6Z3_cLY#imgsrc=StNVYe623DQsMM:

Vakuutus oikeus ratkaisu. Viitattu 23.10.2019.

https://www.finlex.fi/fi/oikeus/vako/2018/20181219_2018_000954?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=954%3A2018

Vakuutus oikeuden ratkaisu. Viitattu 24.11.2019.

<https://www.vakuutus oikeus.fi/fi/index/vakuutus oikeus ratkaisut/vakuutus oikeus ratkaisut/1534154452626.html>

Vakuutus oikeuden ratkaisu. Viitattu 2.12.2019.

<https://www.vakuutus oikeus.fi/fi/index/vakuutus oikeus ratkaisut/vakuutus oikeus ratkaisut/1554820898923.html>

Vakuutus sopimus laki. 543/1994. Viitattu 6.12.2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940543>

Taulukot

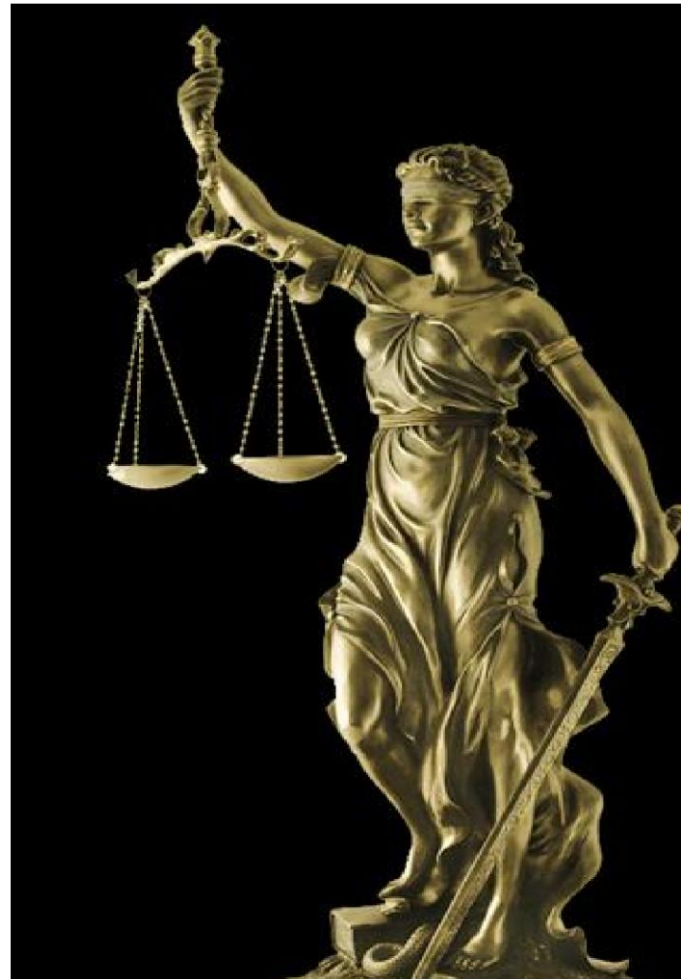
Taulukko 1: Palkansaajien työtaturmat	33
Taulukko 2: Palkansaajien työtaturmat sattumisolosuhteen mukaan vuonna 2017.	34

Liitteet

Liite 1: työtaturmaopas..... 52

Työtaturmaopas

Mira Järvinen

Sisällysluettelo

1	Johdanto	41
2	Työtapaturma- ja ammattitautilaki	41
3	Työtapaturma	42
	3.1 Lakisääteinen vakuutus työnantajan velvollisuutena	42
	3.2 Työtapaturma ja erilaiset sattumisolosuhteet	42
	3.3 Työtapaturma, työliikekipeytyminen vai ammattitauti?.....	45
	3.4 Syy-yhteyden vaatimus	45
	3.5 Lääketieteellinen syy-yhteys	46
	3.6 Korvaukset	47
	3.7 Korvausasian vireilletulo	47
	3.8 Muutoksenhakuoikeus	49
4	Oikeustapaukset	50

Johdanto

Tämän työtapaturmaoppaan tarkoituksena on antaa työntekijöille tietoa työtapaturmista ja siitä, miten korvauskäsittely vakuutusyhtiön kanssa etenee. Oppaan avulla työntekijä voi perehtyä lain mukaiseen työtapaturmakäsittelyyn. Oppaassa on kerrottu työtapaturman ja työliikekipeytymisen määritelmästä, korvauksista ja prosessista vakuutusyhtiön kanssa.

Vakuutusyhtiöt rohkaisevat aina ilmoittamaan vahingoista, jotka sattuvat työolosuhteissa, eikä tämän oppaan tarkoituksena ole puuttua tähän seikkaan. Oppaan avulla työntekijät pystyvät halutessaan perehtymään työtapaturman määrittämiseen ja vahinkoasiankorvauskäsittelyyn etukäteen.

Työtapaturmaoppaassa esitetyt asiat perustuvat työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja hallituksen esitykseen eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Oppaassa esitetyt tapausesimerkit ovat oikeita Vakuutus oikeuden ja korkeimman oikeuden ratkaisuja.

Työtapaturma- ja ammattitautilaki

Työtapaturma asioita käsitellessä sovelletaan lakia nimeltä työtapaturma- ja ammattitautilaki. Tämä laki on jokaisen saatavilla ja nähtävillä internetissä Finlex-palvelussa, joka on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton palvelu. Löydät työtapaturma- ja ammattitautilain heti kun kirjoitat googleen työtapaturma- ja ammattitautilaki. Ensimmäinen haku antaa jo tuon edellä mainitun finlex-palvelun.

Työtapaturma

Seuraavissa kappaleissa lukijalle kerrotaan, mikä on tapaturma ja missä olosuhteissa vahinkotapahtumat katsotaan lain mukaan korvattaviksi. Lukijalle selitetään myös tarkemmin prosessia vakuutusyhtiön kanssa.

Lakisääteinen vakuutus on työnantajan velvollisuus

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä työtapaturman tai ammattitaudin varalta. Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, mikäli työnantaja on maksanut palkkaa tai korvausta kalenterivuoden aikana enintään 1200 euroa. Tällä tarkoitetaan siis sitä, että 12 kuukauden aikana työntekijä on saanut työnantajaltaan palkkaa tai muuta vastiketta vain 1200 euroa.

Työtapaturma ja erilaiset sattumisolosuhteet

Kun työtapaturma sattuu, täytyy työtapaturma- ja ammattitautilain avulla pohtia sitä, täyttääkö sattunut vahinkotapahtuma laissa määritetyn tapaturman tunnusmerkistön vai ei.

Tapaturma sattuu, kun jokin ulkoinen tekijä aiheuttaa äkillisen ja odottamattoman tapahtuman, josta seuraa työntekijälle vamma tai sairaus. Ulkoisella, äkillisellä ja odottamattomalla tapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi tien liukkautta ja siitä johtuvaa kaatumista. Liukas tie on tässä esimerkissä se ulkoinen ja odottamaton tekijä, joka aiheutti vahingoittuneelle kaatumisen ja sitä seuranneen loukkaantumisen. Kyseessä on työtapaturma, kun vahinkotapahtuma sattuu edellä mainitun lisäksi työssä, työtekopaikan alueella, työtekopaikan alueen ulkopuolella tai muissa erityisissä olosuhteissa, jotka on mainittu työtapaturma- ja ammattitautilaissa.

Kertauksen vuoksi siis:

Ulkoinen tekijä + äkillinen ja odottamaton tapahtuma → TAPATURMA

Työssä sattuneena pidetään tapaturmaa, joka on sattunut työnteon yhteydessä. Työntekijän omat työtehtävät ja työntekemistavat määrittävät tätä. Työnteon yhteydessä tapahtuneella tapaturmalla tarkoitetaan esimerkiksi koneen korjausta tai- asennusta tai tietokoneella työskentelyä. Työnteon yhteydessä sattunut tapaturma on kyseessä esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijä kantaa peltiä ja se lipeää kädestä ja pelti viiltää haavoja työntekijän sormiin.

Työntekoon rinnastuvaa toimintaa on myös työtehtävästä johtuva matkustaminen, jolla tarkoitetaan liikkumista työtehtävän vuoksi. Matka on siis välttämätön, jotta työtehtävä tulee tehdyksi työntekijän toimesta. Tästä esimerkkinä on tilanne, jossa työntekijä on ajamassa siivouskohteeseen, kun toinen auto ajaa risteyksessä päin punaisia ja törmää työntekijän autoon.

Työntekopaikalla tehdään muutakin kuin työtehtäviä. Tapaturma voi sattua esimerkiksi ruokailu- tai kahvitauolla. Tällainen työntekopaikan alueella muutoin kuin itse työnteossa sattunut vahinko katsotaan korvattavaksi, jos se on sattunut työntekopaikalla oloon tavanomaisesti liittyvässä toiminnassa.

Työntekopaikan alueeseen kuuluvat työntekijöiden käytössä olevat sosiaalityilat, kuten kahvitaukotila tai wc. Esimerkki tilanteesta on rekan kuljettaja, jonka työpaikka on hänen kuorma-autonsa ja työntekopaikan alue rekan läheisyys. Kun tämä rekan kuljettaja yöpyy autossaan, hän on lain turvin työnsä vuoksi työntekopaikkansa alueella. Työntekopaikan alueeseen katsotaan kuuluvaksi myös auton välittömässä läheisyydessä oleva alue, esimerkiksi liikenteen taukopaikan sosiaalityla.

Työtapaturmaksi katsotaan myös vahinkotapahtumat, jotka sattuvat asunnon ja työpaikan välisellä matkalla, jos tapaturma sattuu matkaan liittyvässä tavanomaisessa toiminnassa ja matka on tavanomainen työssäkäynnistä johtuva matka. Asunnolla tarkoitetaan pääsääntöisesti työntekijän vakituista asuntoa, mutta myös esimerkiksi vapaa-ajan asunnon on katsottu olevan vakituiseen asuntoon rinnasteinen. Työpaikalla taas tarkoitetaan vakituista työpaikkaa. Työpaikkaa, jonka työnantaja on osoittanut.

Tavanomaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi autolla ajamista, kävelemistä tai pyöräilemistä. Tavanomaista on myös tiellä eteen juuttuneen auton työntäminen sivuun, kun se on edellytyksenä sille, että pääsee itse jatkamaan työmatkaa. Tavanomaisuutta arvioitaessa huomioidaan kulkuväline, liikenneolosuhteet ja kulkuyhteydet. Asunnon ja työpaikan väliseen matkaan katsotaan kuuluvaksi myös vähäinen poikkeaminen matkareitiltä lasten päivähoidon tai esimerkiksi kaupassa käynnin vuoksi.

Oikeuskäytännöstä muodostetun määritelmän mukaan työmatkaksi katsotaan työntekijän säännöllisesti kulkema reitti asunnolta työpaikalle ja takaisin. Oikeuskäytännön mukaisesti työmatka alkaa siitä hetkestä, kun työntekijä sulkee asuntonsa ulko-oven ja vastaavasti samassa kohdassa myös päättyy. Asunnon sisätilan ei katsota siis kuuluvan työmatkaan. Porraskäytävä on sen sijaan jo työmatkan suojan piirissä. Työmatkaksi voidaan myös katsoa tilanne, kun työntekijä kulkee päivittäin työhönsä vapaa-ajan asunnoltaan. Sen sijaan tilanne, jossa, työntekijänä yövyt satunnaisesti tuttavasi asunnossa, joka ei sijaitse tavallisen työmatkareitin varrella ja matkalla sieltä työpaikalle tapaturmaisesti vahingoitunut, tapaturman ei ole katsottu sattuneen matkalla asunnosta työpaikalle. Oikeuskäytännössä myöskään esimerkiksi tyttö- tai poikaystäväen luota töihin lähteminen ja matkalla vahingoittuminen ei pääsääntöisesti kuulu korvaussuojaan.

Kun poiketaan säännölliseltä työmatkareitiltä ja loukataan itsensä, tapaturmia ei pääsääntöisesti korvata työtapaturmina. Kuitenkin tietyt säännölliset poikkeamat tavanomaiselta työmatkareitiltä kuuluvat korvaussuojaan. Kun työmatkareitiltä poiketaan lapsen viemiseksi päivähoitoon tai päivittäisten ruokaostosten tekemistä varten lähikauppaan, on vakuutusturvan katsottu olevan voimassa näiden matkojen aikana, mutta *ei hoitopaikan tai kaupan sisätiloissa*. Korvaukseen voi oikeuttaa myös työmatkalla käytettävää autoa tankattaessa tai korjattaessa sattunut tapaturma, silloin kun korjaaminen on matkan jatkumisen kannalta välttämätöntä.

Kertauksen vuoksi esitetään muutama esimerkkitalanne;

- A lähtee kotoaan töihin, poikkeaa säännölliseltä työmatkareitiltään viedäkseen tyttärensä päiväkotiin. A vie tytön onnistuneesti päiväkotiin ja jatkaa työmatkaansa autolleen. Tällä automatkalla toinen auto ajaa A:n kylkeen ja A loukkaantuu kolarissa.
- ✓ Vahinko on sattunut tavanomaisella työssäkäynnistä johtuvalla matkalla, koska matka on jo jatkunut poikkeamasta (päiväkoti), jonka on katsottu olevan sallittu poikkeama.
- A lähtee kotoaan töihin, vie tyttärensä päiväkotiin ja kompastuu päiväkodin pihalla viedessään tytärtä sisätiloihin.
- ✓ Ei oikeutta korvaukseen, koska vahinko on sattunut poikkeaman aikaisessa toiminnassa.

Työtapaturma, työliikekipeytyminen vai ammattitauti?

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti korvataan myös lihaksen tai janteen äkillinen kipeytyminen, joka on sattunut ilman edellä mainittua tapaturmaa työntekijän suorittaessa yksittäistä ja kuormittavaa työliikettä. Mikäli kipeytyminen johtuu aikaisemmasta vammasta tai sairaudesta tai sellaisesta kudosvauriosta (esimerkiksi murtuma), joka voi aiheutua ainoastaan tapaturman aiheuttamana, korvausta ei makseta. Korvausta maksetaan enintään kuuden viikon ajan kipeytymisestä lukien. Korvattavuuden edellytyksenä pidetään työliikkeen yhteydessä tapahtunutta äkillistä kipeytymistä. Sen sijaan vähitellen työn kuluessa tapahtunutta kipeytymistä ei pidetä korvattavana. Esimerkiksi ruumiilliseen työhön tottumattomalla henkilöllä fyysisesti kuormittavan työn jälkeisinä päivinä esiintyvää kipua pidetään lähinnä normaalinä eikä lain mukaan korvaukseen oikeuttavana.

- ✓ Työntekijä nostaa työpaikalla noin 15 kg painavan laatikon varaston hyllylle. Nostovaiheessa hän tuntee selässään kipua. Vahinko on katsottava yksittäiseksi ja kuormittavaksi työliikkeeksi ja oikeuttaa näin ollen korvaukseen.

Työntekijä nostelee päivän mittaa useita laatikoita varaston hyllylle. Illalla kotonaan hänen selkensä tuntuu kipeältä. Tilanteessa ei ole yksilöity yksittäistä nostoliikettä, vaan kipeytyminen johtuu pidempään jatkuneesta liikesarjasta. Oikeutta korvaukseen ei näin ollen ole.

Sairauden korvaaminen ammattitautina edellyttää, että se on todennäköisesti aiheutunut työntekijälle altistumisesta fysikaaliselle, kemialliselle tai biologiselle tekijälle. Todennäköisellä aiheutumisella tarkoitetaan syy-yhteyttä tietyn sairauden ja tietyn altistustekijän välillä. Se merkitsee, että yleisesti hyväksytyin lääketieteellisin tutkimusmenetelmin on saatu tieteellinen osoitus siitä, että tietyn tasoinen altistuminen määrätyle altistustekijälle voi aiheuttaa tietyn yksilöidyn sairauden. Todennäköisyyden vaatimus edellyttää myös riittävää selvitystä ajallisesta ja määrällisestä altistumisesta mainitulle altistustekijälle. Pääasiallisella aiheutumisella tarkoitetaan, että sairaus on aiheutunut työssä eikä sen ulkopuolella tapahtuneesta altistumisesta, jos altistumista on ollut sekä työssä että sen ulkopuolella.

Syy-yhteyden vaatimus

Vahingolla tarkoitetaan vahinkotapahtuman seurausta. Vahinkona korvataan vamma tai sairaus, joka todetaan lääketieteellisessä tutkimuksessa ja ilmaistaan diagnoosina. Useimmiten tapaturmasta aiheutuu selkeä fyysinen vamma, kuten esimerkiksi haava tai ruhje. Korvaus voi kuitenkin olla myös psyykinen, kuten akuutti stressireaktio ryöstötilanteessa. Vamman tai sairauden korvaamisen edellytyksenä on, että vamma tai sairaus on syy-yhteydessä tapahtumaan. Syy-yhteyden vaatimus on useimmissa tapauksissa selvä, mutta toisinaan joudutaan turvautumaan todennäköisysharkintaan. Tällöin arvioidaan esimerkiksi sitä, onko tapaturma ollut voimakkuudeltaan riittävä ja mekanismiltaan sopiva aiheuttamaan juuri kyseisen vamman tai sairauden. Lain mukaan riittävää on todennäköinen lääketieteellinen syy-yhteys.

Lääketieteellinen syy-yhteys

Syy-yhteyden arviointi sisältää lääketieteellisen syy-seuraussuhteen arviointia kuvatun tapahtuman ja todetun vamman tai sairauden välillä. Tämän syy-seuraussuhteen arvioinnin perusteena on muun muassa lääketieteellinen tutkimustieto ja kokemus erilaisten vammamekanismien ja vammojen välisestä syy-yhteydestä. Vammamekanismilla tarkoitetaan tapahtumasarjaa, joka johtaa kudოსvaurioon, eli esimerkiksi haavaan tai mustelmaan. Vamma syntyy yleensä voimakasenergisien tapahtuman seurauksena. Useimmissa tapauksissa voidaan osoittaa selvä lainalaisuus, jonka mukaan tietyt vammamekanismit aiheuttavat tiettyjä vammoja ja hoidon alkuvaiheessa ne ovat oleellinen osa diagnostiikkaa. Syy-yhteyden arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös vamman vaikeusaste: kudოსvaurion laajuus riippuu vaurioittavan voiman suuruudesta ja suunnasta, kosketusalueista sekä kudosten sietokyvystä.

Syy-yhteyden arviointi on yleensä sitä helpompaa, mitä vakavammasta vammasta on kysymys. Vaikeudet liittyvät tavallisesti vähäenergiisiin, lieviin vammoihin ja erityisesti hoitoon hakeutumisviiveisiin vamman alkuvaiheessa samoin kuin työkyvyttömyyden pitkittymiseen toipumisvaiheessa.

Hoitoon hakeutumisen pitkittyminen vaikeuttaa syy-yhteyden arviointia. Se vaikeuttaa käsitöksen saamista alkuvaiheen oirekuvasta ja taudinkulusta, jotka jäävät pitkälti vahingoittuneen oman näkemyksen varaan. Mikäli tapaturmasta ei myöskään ole alkuvaiheessa ilmoitettu työnantajalle, kasvaa mahdollisuus vamman liittymisestä työstä johtumattomiin olosuhteisiin. Hoitoon hakeutumisen viivästyminen viittaa lääketieteellisesti useimmiten alkuvaiheen lievään oirekuvaan ja sitä kautta heikentää syy-yhteyden todennäköisyyttä vamman ja tapaturman välillä. Erityisongelman muodostavat erilaiset tapaturmasta riippumattomat, kudoksia heikentävät sairaudet ja iän mukanaan tuoma kudosten rappeutuminen, jotka vaikeuttavat arvioita sekä vamman alkuvaiheessa että toipumisvaiheessa. Jos todettu vamma tai sairaus ei

lääketieteellisen kokemuksen ja tutkimusnäytön mukaan sovi todennäköisesti kuvatun vahinkotapahtuman aiheuttamaksi tai sen vaikeusaste on epäsuhteessa kuvattuun vammaenergiaan tai -mekanismiin, todennäköisen syy-seuraussuhteen vaatimus ei täyty.

Korvaukset

Vahingoittuneella on oikeus korvauksiin niin kauan kun hänelle aiheutuu kustannuksia, joiden voidaan katsoa olevan syy-yhteydessä aiheutuneeseen vammaan. Korvaus ei ole riippuvainen työnantajasta ja siitä työsuhteesta, jonka aikana tapaturma sattui. Vaikka siis työsuhde päättyy, korvauksia maksetaan edelleen sen työnantajan vakuutuksesta, kenen työsuhteessa vahinko sattui, jos niitä aiheutuu.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan korvataan työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamia kustannuksia. Näitä kustannuksia ovat sairaanhoidonkustannukset, eli lääkärikäynneistä aiheutuneet kulut tai lääkekulut. Ansionmenetyskorvaukset, eli päiväraha ja eräät esinevahingot ja muut kustannukset (matka- ja majoituskulut, hoitotuki, kodinhoidon lisäkustannukset).

Esinevahingoista korvataan vahingoittuneen käytössä olleet ja vahinkotapahtuman yhteydessä rikkoutuneet silmälasit, kuulokojeet, hammasproteesit, tukisidokset- ja liivit, sekä tekojäsennet, -nivelet ja elimet. Lisäksi korvataan sairaanhoidon yhteydessä rikutut vaatteet ja rikotun sormuksen korjaaminen.

Korvausasian vireilletulo

Vahingonkärsijän on ilmoitettava työnantajalle tai tämän edustajalle heti kun se on olosuhteet huomioiden mahdollista, hänelle sattuneesta vahingosta. Ilmoitusta ei voida aina tehdä välittömästi, koska vahingoittunut voi olla vakavasti vammautunut tai hänet on viety hoitoon. Vastaavasti työnantajan on ilmoitettava työtapaturmasta tai ammattitaudista vakuutusyhtiölle viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa siitä hetkestä, kun työnantaja sai tiedon vahinkotapahtumasta. Työnantaja ilmoittaa vahinkotapahtumasta työtapaturmailmoituksella, jossa on annettava tarkat tiedot vahingonkärsineestä, työnantajasta, sekä itse vahinkotapahtumasta.

Vahinkoasia tulee vireille vakuutusyhtiössä, kun vakuutusyhtiö on saanut työnantajan täyttämän ja allekirjoittaman tapaturmailmoituksen. Vahingonkärsinyt voi saattaa vahinkoasiansa vireille myös itse toimittamalla vakuutusyhtiölle kirjallisen selvityksen vahinkotapahtumasta. Selvityksessä on käytävä ilmi työnantajan nimi ja yhteystiedot, tiedot vahinkotapahtumasta ja vahingonkärsineen henkilötiedot.

Korvausasia tulee vireille vakuutusyhtiössä myös julkisen terveydenhuollon ilmoituksella tai kun yksityinen hoitolaitos toimittaa vakuutusyhtiölle vahingonkärsinyttä koskevia potilastietoja. Vireilletulon edellytyksenä on, että potilasasiakirjoista käy ilmi edellä mainitut työnantajatiedot ja vahingoittunutta koskevat henkilötiedot.

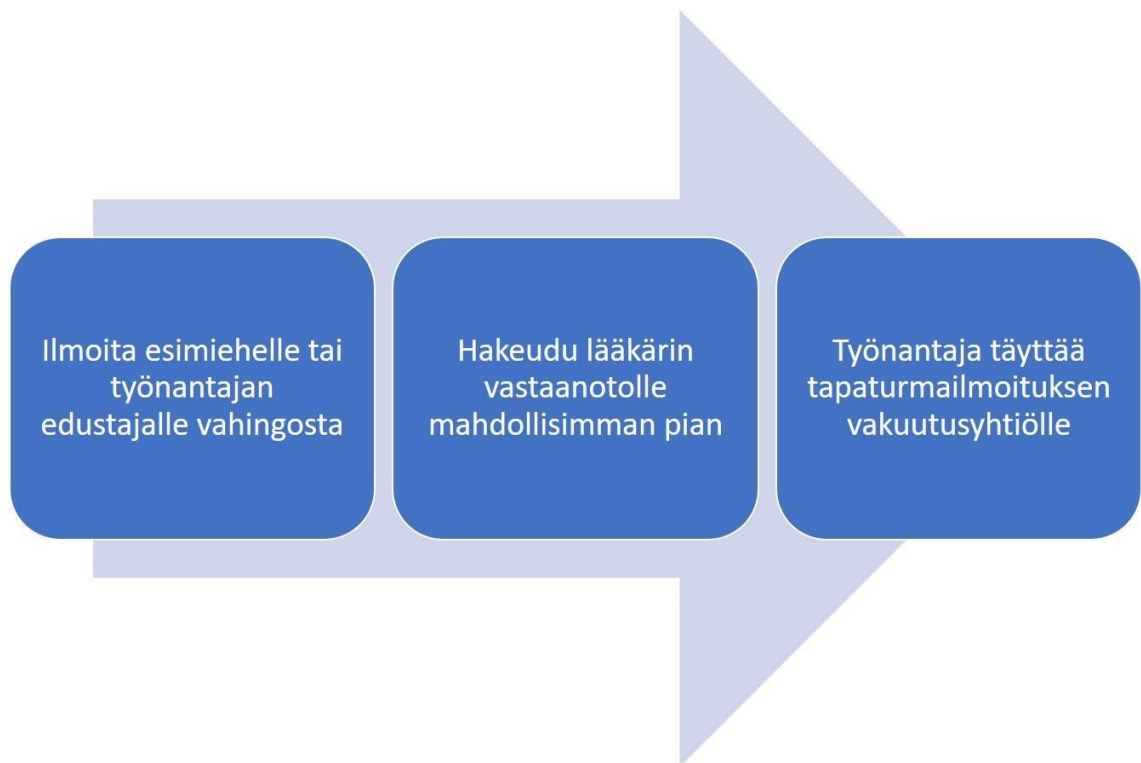
Vahinkotapahtumasta on ilmoitettava sille vakuutusyhtiölle, jossa työnantajan lakisääteinen tapaturmavakuutus oli vahingonsattumishetkellä. Valtion palveluksessa sattuneesta vahingosta ilmoitetaan valtiokonttorille ja vakuuttamattomassa työssä sattuneesta vahingosta tapaturmavakuutuskeskukselle.

Vakuutusyhtiön täytyy ilmoittaa vahingoittuneelle häntä koskevan korvausasian vireilletulosta. Vahingoittuneelle on annettava tiedot ilmoituksen tekijästä, ilmoitetusta vahinkotapahtumasta sekä työnantajasta, jonka työssä vahinkotapahtuman on ilmoitettu sattuneen.

Korvausasia on saatettava vireille vakuutusyhtiössä viiden vuoden kuluessa vahinkopäivästä. Jos kyse on ammattitautiasiaista, määräaika lasketaan päivästä, jolloin lääkäri on ensimmäisen kerran arvioinut sairauden johtuvan työstä.

Korvausasia voidaan saattaa vireille myös säädetyn määräajan jälkeen, jos vireilletulon viivästyminen ei ole aiheutunut vahingoittuneesta johtuvasta syystä ja korvausoikeuden tutkimatta jättäminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.

Muutoksenhakuoikeus

Työtapaturma- ja ammattitautiasioissa annetaan aina kirjallinen korvauspäätös. Korvauspäätöksessä on valitusosoitus, jossa kerrotaan, miten päätökseen voi hakea muutosta. Suurin osa annetuista päätöksistä on varsin selkeitä lyhytaikaisen työkyvyttömyyden tapauksia, mutta jotkut tapaukset eivät täytä työtapaturma- ja ammattitautilain määritelmää tapaturmasta tai korvattavista olosuhteista ja aiheuttavat näin ollen korvausten epäämisen. Kielteisiä päätöksiä tehdään myös muista syistä, kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa jatkuvaa pitkää työkyvyttömyyttä ei korvata enää alkuvaiheen jälkeen selän venähdyksen seurauksena tai jokin hoito ei ole korvattavaa, koska se ei ole tapaturmavamman hoitamiseksi tarpeen.

Päätöksestä voi valittaa asianosainen, joka on yleensä vahingonkärsinyt työntekijä. Työtapaturma-asioissa valitus osoitetaan muutoksenhakuelimelle, mutta toimitetaan aina ensin päätöksen antaneelle vakuutusyhtiölle. Valitusaika tapaturma-asoiden

muutoksenhakulautakunnalle on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantiin lasketaan kuluva seitsemän päivää. Valituksen tulee olla kirjallinen, mutta muita muotovaatimuksia ei ole.

Vakuutusyhtiöllä on itseoikaisu mahdollisuus antamastaan päätöksestä. Mikäli vakuutusyhtiö ei katso olevan aihetta päätöksensä muuttamiselle, se toimittaa valituksen eteenpäin tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle. Toisena muutoksenhakuelimenä toimii vakuutus oikeus. Vakuutus oikeuden päätöksistä taas voi valittaa rajoitetusti korkeimpaan oikeuteen

Oikeustapaukset

Vakuutus oikeuden päätöksessä 19.12.2018, Dnro 954/2018, Henkilö A liukastui ja loukkasi nilkkansa ollessaan matkalla töihin miesystävänsä luota. A oli tapaturman sattuessa kirjoilla työskentelypaikkakunnalla sijaitsevassa asunnossa. Vakuutus oikeus katsoi, että eri paikkakunnalla sijaitsevaa miesystävän asuntoa ei voitu pitää hallituksen esityksessä tarkoitettuna A:n vakinaisena asuntona, tilapäisenä asuntona tai majoituksena taikka vapaa-ajanasuntona. Tapaturma ei näin ollen sattunut työtapaturma- ja ammattitautilain 23 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla tavanomaisella työssäkäynnistä johtuvalla asunnon ja työpaikan välisellä matkalla eikä kyseessä siten ollut korvattava työtapaturma.

Vakuutus oikeuden päätöksen 15.3.2018, Dnro 5037/2016 mukaan A:n olkapää oli päässyt murtumaan 7.1.2016 työtasojen korkojen muutostyötä tehdessä. Vakuutus yhtiö oli korvannut A:lle 7.1.2016 tapahtuneen työliikkeen seurauksena vasemman olkapään kipeytymisen, jonka johdosta A:lle oli maksettu päivärahaa ja sairaanhoitokuluja 17.2.2016 asti.

Vakuutus yhtiö katsoi päätöksissään 25.2.2016 muun muassa, että A:lle ei makseta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista korvausta 17.2.2016 jälkeen, koska korvausta työliikkeen aiheuttamasta vasemman olkapään kipeytymisestä on korvattu 17.2.2016 riittävästi.

A haki muutosta vakuutus yhtiön päätöksiin vaatien muun ohella korvausten maksamista työtapaturmasta myös 18.2.2016 alkaen.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta hylkäsi A:n valitukset.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella A:lle ei ole 7.1.2016 sattunut työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua tapaturmaa. Kyseessä on katsottava olevan työtapaturma- ja ammattitautilain 33 §:ssä tarkoitettu lihaksen tai janteen äkillinen kipeytyminen, joka on

tapahtunut ilman tapaturmaa A:n suorittaessa kuormittavaa työliikettä. Vakuutusyhtiö on ilmoittanut korvaavansa A:lle työliikkeen aiheuttamaa vasemman olkapään kipeytymistä.

Korvaukseen oikeuttavasta työliikkeen aiheuttamasta vasemman olkapään kipeytymisestä ei voida katsoa aiheutuneen A:lle työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen korvaukseen oikeuttavaa oireilua 17.2.2016 jälkeen. Työtapaturma- ja ammattitautilain 33 §:n mukaan työliikkeen aiheuttamasta lihaksen tai jänteen äkillisestä kipeytymisestä maksetaan korvausta enintään kuuden viikon ajalta kipeytymisestä lukien. A:n työliikkeen aiheuttamasta vasemman olkapään kipeytymisestä 7.1.2016 on kulunut kuusi viikkoa 17.2.2016.

Vakuutusoikeus katsoi, että korvauksen maksamisen kuuden viikon enimmäisaikaan tulee lukea mukaan myös kipeytymispäivä, joten korvausta maksetaan enintään kuuden viikon ajalta kipeytymispäivästä lukien. Näin ollen tapauksessa A:lle 7.1.2016 sattuneen vahinkotapahtuman osalta korvausta on maksettu 17.2.2016 mennessä lain tarkoittama kuusiviikkoa.

Liite 1: työtaturmaopas